

KUR'AN'DA AİLE İÇİ İLİŞKİLER

Dine uymayı değil de dini kendilerine uydurmayı amaçlayanlar, ilk günden itibaren yürüttükleri örgütlü bir hareketle tahrifler ve ıveçler yapmışlardır.

Bu yazıda, Kur'an'ın ortaya koyduğu, Nebîmizin ve ilk Müslümanların uyguladığı örnek aile yapısı özetlenmeye çalışılmıştır. Yazıyı dikkatle okuyanlar bu örnek yapının, tarih boyunca nasıl bozulduğunu, ayet ve hadislerin anlamlarıyla oynanarak bu bozuk yapının, dinimizin gereğiymiş nasıl gösterilebildiğini yakından görebilirler.

Aile toplumun yapı taşıdır. Ailenin sağlam olmadığı

toplumların sağlam olması beklenemez. Ailenin sağlam olması için de aile içi ilişkilerin sağlıklı yürümesi gerekir.

Aile ile kast edilen, karı koca, anne baba, kayınpeder, kayıvalide, öz ve üvey evlat, amca, hala, dayı, teyze, gelin, damat, baldız ve kayınbiraderden oluşan geniş bir topluluktur. Muhalif yapıdaki insanlardan oluşan bu toplulukta uyulacak kuralları, âyetler ışığında görmeye çalışacağız.

Kadını ve erkeği ile her insanın muhalif yapıda yaratıldığını şu âyetten öğreniyoruz:

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً

Bir gün Rabbin meleklerle: Yeryüzünde bir muhalif varlık¹ yaratıyorum, dedi. (Bakara 2/30)

Muhalif varlık sözünden şaşkına dönen melekler şöyle dediler:

أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ

Orada tabii düzeni bozacak ve kan dökecek bir varlık mı yaratıyorsun? (Bakara 2/30)

Tepkilerinin aşırıya kaçtığını anlayınca kendilerini toparlayıp şöyle dediler:

وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ

1 "Muhalif varlık" anlamını verdiğimiz kelime halife = خَلِيفَةٌ'dir. Bir şeyin başka şeyin arkasından gelip yerine geçmesi, öndekine muhalefet ve bozulma anlamlarına gelen half = خلف kökünden (Mekâyis'il-luğa), fe'il = فعل kalıbındadır. Bu kalıp, hem bir işi yapanı / ism-i fâili hem de o işten etkileneni/ism-i mefulü ifade için kullanılır (Kurtubi tefsiri). İsm-i fâil olarak "muhalefet eden ve arkadan gelip başkasının yerine geçen" ism-i mefulü olarak da "kendine muhalefet edilen ve kendi yerine bir başkası geçen" anlamındadır.

Sen yaptığını güzel yaparsın, o yüzden sana boyun eğeriz. Senden dolayı (onu) temiz sayarız². (Bakara 2/30)

Âdem'den önce yeryüzünde hayvanlar vardı. Onların bazıları arasında muhalefet vardı. Melekler onların kan döktüklerini ve düzeni bozduklarını görüyorlardı. Mesela iki horoz bir yerde barınamazdı. Tavuklar da muhalif olsalar bir yerde en fazla bir horoz ve bir tavuk barınabilirdi. Muhalefet horozla tavuk arasında da olsa kümes diye bir şey kalmazdı. İnsanlar, erkeği ve kadını ile birbirine muhalif olacağına göre yaşadıkları yer ne hale gelirdi! Melekler haksız değillerdi ama bilmedikleri şeyler vardı.

قَالَ إِنِّي أَغْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ . وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

(Allah:) Ben sizin bilmediklerinizi bilirim, dedi ve Âdem'e bütün isimleri öğretti. Sonra onları meleklerle gösterdi: Doğruysanız şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara 2/30-31)

İsim, bir şeyi tanımlayan, ne işe yaradığını gösteren ve onu zihinde canlı tutmaya yarayan sözdür³. Âdem'e varlıkların isimlerinin öğretilmesi, onlardan yararlanma

bilgisinin öğretilmesi idi.⁴ Melekler onların neye yaradıklarını bilmiyorlardı.

قَالُوا سُبْحَنَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Biz sana içten boyun eğeriz, bizde senin öğrettiğin dışında bir bilgi olmaz. Her şeyi bilen ve kararları doğru olan Sensin dediler. (Bakara 2/32)

قَالَ يَادُمْ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَغْلَمُ غَيْبِ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

Bunun üzerine Allah, 'Âdem! Meleklerle şunların isimlerini (neye yaradıklarını) söyle!' dedi. Âdem onların isimlerini söyleyince, "Size dememiş miydim, ben göklerin ve yerin gaybını⁵ bilirim. Neyi açığa vurduğunuzu, içinde neyi sakladığınızı da bilirim.' dedi. (Bakara 2/33)

Melekler, o bilginin kendilerine değil de Âdem'e öğretilmesini kışkırdılar. Dışa vuramadıkları oydu. Allah, Âdem'e secde etmelerini emrederek onları ağır bir imtihana soktu.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

2 Takdîs (تقدیس), arındırma demektir (Ahmed b. Faris b. Zekeriyya, Mekayis'il-Huğa, Beyrut, tarihsiz). Burada kastedilen, meleklerin Adem'i, Allah'a olan saygılarından dolayı düzen bozuculuktan ve kan döktüclükten uzak saydıklarıdır. "Nukaddisu lek = تقدس لك" sözü, "nukaddisu lek = تقدسه لك" takdirindedir.

3 Bkz. Ragıb el-İsfahânî (ö. 425 h.), Müfredât (thk: Safvan Adnan Dâvûdî), Dimaşk ve Beyrut, 1412/1992, md. 1412/1992.

4 "bütün isimleri" "الأسماء كلها" ifadesinde yer alan zamir, akılsız varlıklar için olan "hâ= ها" iken "onları gösterdi" "عَرَضَهُمْ" ifadesinde, akıllı varlıklar için olan "hum=هم" a dönüşmüştür. Arapçada akıl, akli kullanarak yararlanılan bilgi anlamına da geldiği için (Müfredat md.) bu dönüşüm Âdem aleyhisselama, varlıklardaki bilginin öğretilildiğini gösterir. Bundan sonraki ayet de bunun delilidir.

5 O bilgi, melekler için gayb yani bilinemezdir. Âdem'e öğretildiğinden onun için gayb olmaktan çıkmıştır.

Meleklerle ‘Âdem’e secde edin!’ dediğimizde hemen secdeye kapandılar ama İblis öyle yapmadı, büyüklenerek direndi ve kâfirlerden oldu. (Bakara 2/34)

İnsanları ve cinleri, yalnız kendine kulluk etsinler diye yaratan (Zâriyât 51/56) Allah, seçip değerini yükselttiği insana nebî, cine de melek adını vermiştir (Fâtır 35/1). Meleklerin de imtihandan geçirildiğini bildiren âyetler şunlardır:

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَخْشُرُهُمْ إِلَهِهِ جَمِيعًا . فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنَكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

Mesih, Allah'a kul olmaktan geri durmaz. Mukarreb melekler de öyledir. Kim büyüklenerek O'na kul olmaktan geri durursa (bilmeli ki) Allah onları huzuruna toplayacaktır. İnanıp güvenen ve iyi işler yapanlara hem ücretlerini tastamam verecek hem de ikramda bulunacaktır. Büyüklenerek kul olmaktan geri duranları da acıklı bir azaba çarptıracaktır. Allah ile aralarına girecek ne bir dostları ne de yardımcıları olacaktır. (Nisâ 4/172-173)

İmtihana sokulan meleklerin hepsinin birer cin olduğunu da şu âyetten öğreniyoruz:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا

Bir gün meleklerle: “Âdem’e secde edin!” dedik. İblis’in dışında hepsi secde ettiler. O da (melek olarak görevlendirilen) cinlerden idi ama Rabbinin emrinden çıktı. Şimdi onu ve soyunu, en yakınlarınız (velileriniz) olarak sizinle benim arama mı koyuyorsunuz? Hâlbuki o size düşmandır. Yanlışlar içinde olanların ne kötü tercihidir bu! (Kehf 18/50)

İblis, meleklerden olmasaydı secdeden sorumlu olmazdı. Onun suçu, kendini büyük görüp direnmesiydi. Böyle bir suçu kim işlerse işlesin aynı cezaya çarptırılır.

Bu açık âyetlere rağmen meleklerin cinlerden olmadığını ve günah işleyemeyeceklerini iddia edenler, konuyla ilgisi olmayan şu âyeti delil getirirler:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاطٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

Ey inanıp güvenenler! Tutuşturucusu insanlar ve taşlar olan bir ateşe karşı kendinizi ve ailenizi koruyun. Orayı iri gövdeli, katı yürekli melekler yönetirler. Onlar, Allah'ın verdiği emre karşı gelmezler; kendilerine emredileni yaparlar. (Tahrîm 66/6)

Bu âyet, ahiret ile ilgilidir. Ahirette imtihan yok ki, emre karşı gelme olsun.

Allah, Âdem'i meleklerle üstün kılan bilgiyi yazıyla öğretmişti. İlgili âyetler şöyledir:

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ . الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ . عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ .

Oku. Rabbin sonsuz ikram sahibidir. Kalem ile öğretmişti; o insana (Âdem'e) bilmediklerini öğretmiştir. (Alâk 96/3-5)

Meleklerin bilmediği, bilim ve medeniyet yarışına dönüşecek muhalefetti. Bu muhalefet, en iyiye ve en güzele ulaşma mücadelesine dönüşürse onda kan dökülmez, rakiplerin yaşamasına destek verilir. Ama muhalefet hayvanlar gibi olursa düzen bozulur ve kan gövdeyi götürür.

Allah Âdem'i, her ihtiyacını karşılayabileceği bir bahçeye yerleştirdi ve şöyle dedi:

وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ

Bak Âdem; sen ve eşin şu bahçeye yerleşin; beğendiğiniz yerden yiyin. Ama bu ağaca yaklaşmayın. Yoksa yanlış yapanlardan olursunuz. (A'râf 7/19)

Şeytan ile ilgili olarak da şu uyarıyı yaptı:

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجُكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى * إِنَّ لَكَ أَلًا تَجُوعُ فِيهَا وَلَا تَعْرِى * وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى

Bak Âdem! Bu, sana da eşine de düşmandır. Sakın sizi bu bahçeden çıkarmasın yoksa mutsuz olursun. Burada ne açlık çekersin ne çıplak kalırsın. Burada susuz da kalmaz, güneş ışığından da etkilenmezsin. (Tâ-hâ 20/117-119)

İblis, Âdem'in ilk muhalefeti Allah'a yapmasını sağlamak için ona şunları fısıldadı:

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْلَى

Âdem! Sana ölümsüzlük ağacını ve yıpranmayacak saltanatı göstereyim mi? (Tâ-hâ 20/120)

Ölümsüzlük ve yıpranmayacak saltanat ancak Allah'ta olabilir. İblis, Âdem ve eşinin muhalif yapısını kullanarak o ağaçtan yemelerini sağlayınca Allah Teâlâ şöyle dedi:

أَلَمْ أَنهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُل لَّكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِينٌ

Size bu ağacı yasaklamadım mı? Şeytan, ikinizin de açık düşmanıdır, demedim mi? (A'râf 7/22)

Onlar, İblis gibi büyülenerek direnmediler, hatalarını anlayıp bağışlanma dilediler.

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Dediler ki: 'Rabbimiz! Biz ne ettiysek kendimize ettik. Bizi bağışlamaz ve acımazsan, kaybedenlerden oluruz. (A'râf 7/23)

Günahkârla kâfiri ayıran, işte bu tavidir. Kâfir, hedefine ulaşmak için Allah'ın emrini çiğnemekte bir sakınca görmez, İblis gibi davranır ve en büyük muhalefeti Allah'a yapar. Günahkâr ise Âdem ve Havva gibi davranır ve suçunu kabul eder.

Allah Teâlâ, insandaki muhalif yapının değişmeyeceğini şöyle açıklamıştır:

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ . إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ .

Tercihi Rabbin yapsaydı elbette insanları bir tek ümmet/müslüman yapardı. (Tercihi insanlara bıraktığı için) onlar muhalefeti sürdüreceklerdir. Sadece Rabbinin ikramda bulundukları (Kitab'a) muhalif olmazlar. O, insanları bunun için yaratmıştır. Rabbinin şu sözü kesindir: "Cehennem (bana muhalefet eden) cinlerle ve insanlarla dolduracağım. (Hûd 11/118-119)

Şimdi muhalif yapıdaki insanlardan oluşan aile ile ilgili kuralları görmeye çalışalım.

I - KADIN VE ERKEK

Bütün insanlar, Âdem ile Havva'nın soyundan gelmiştir. İlgili âyetler şöyledir:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

Ey İnsanlar! Atanızı⁶ bir tek nefisten (döllenmiş yumurtadan)⁷ yaratan, eşini de o tek nefisten (döllenmiş yumurtadan) yaratan, bu ikisinden pek çok erkeği ve kadını (dünyaya) yayan Rabbinizden çekinin⁸. Birinden bir şey isterken adını andığınız Allah'tan çekinin; akrabalık bağlarını da koruyun. Allah sizi gözetlemektedir. (Nisâ 4/1)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ .

Ey insanlar! Sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Birbirinizi tanıyasınız diye ırklara ve boylara ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, Allah'tan en çok çekinenizdir. Her şeyin iç yüzünü bilen Allah'tır. (Hucurât 49/13)

II - KARI KOCA

Karı koca hayatı, aralarında evlenme engeli bulunmayan bir kadınla erkeğin, şâhitler huzurunda yaptıkları sözleşme ile başlar. Sözleşmenin geçerli olması için tarafların buluşa ermiş, rüştlarini ispatlamış⁹ ve zinadan uzak kalmış olmaları gerekir¹⁰.

6 Bu ayette "Sizi" ifadesiyle kast edilen, insanlığın atası Âdem'dir. Arap edebiyatında iltifat sanatı vardır, ikinci çoğul şahısla üçüncü tekil şahıs kast edilebilir. Türkçe'de bu sanat yoktur. Mealler, Arapça'daki iltifat sanatını yok saydığından birçok ayet yanlış anlaşılmaktadır. İnsanlar, Âdem'in soyundan olduğu için âyete başka anlam verilemez.

7 Kur'an'da nefis kelimesi, hem beden hem de ruh anlamında kullanılır. (Bkz. Zümer 39/42) Bu ayetteki nefis, bedenün özelliklerini içeren döllenmiş yumurtadır. Bir ayette: **Biz insanı 'nutfetun emşâc/çok bileşenli döllenmiş yumurtadan yarattık...** (İnsan 76/2) buyurulması bunu gösterir.

8 Takva sahibi olun: Allah'tan çekinerek kendinizi (fıtratanızı) koruyun.

9 <http://www.suleymaniyevakfi.org/kutsanan-gelenek-ve-kuran/kuran-ve-gelenege-gore-kucuklerin-evlendirilmesi.html>
<http://www.suleymaniyevakfi.org/hocalara-sorun/kucuklerin-evlendirilmesi-kurana-aykirdir.html>

10 Mâide 5/5

الرَّائِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُرْمٌ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

Zina eden erkek, ancak zina eden veya müşrik olan bir kadınla evlenebilir. Zina eden kadınla da ancak zina eden veya müşrik olan bir erkek evlenebilir. Bunlar (namuslu) müminlere haram kılınmıştır. (Nur 24/3)

Zinadan sonra tevbe edip kendilerini düzeltenler namuslu biriyle evlenebilirler¹¹.

Din farkı, evlenme engeli değildir. Evlenme engellerinin sayıldığı Nisâ 23 ve 24. âyetlerde din şartı yoktur ama bir Müslümanın müşrikle evlenmesi tavsiye edilmez. İlgili âyet şöyledir:

وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ ۗ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ ۖ وَيُبَيِّنُ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Allah'a inanıp güveninceye kadar, müşrik kadınlarla evlenmeyin. Allah'a inanıp güvenen esir kadın, müşrik kadından elbette daha iyidir; isterse sizi çok etkilemiş olsun. Allah'a inanıp güveninceye kadar, müşrik erkeklere kız vermeyin. Allah'a inanıp güvenen esir erkek, müşrikten elbette daha iyidir; isterse sizi çok etkilemiş olsun. Onlar sizi ateşe çağırırlar, Allah ise kendi izniyle Cennet'e ve günahlardan arınmaya çağırır. Allah âyetlerini insanlara açıklar ki akıllarını başlarına toplasınlar. (Bakara 2/221)

Âyette geçen "daha iyidir" ifadesi, diğerinin kötü olduğunu göstermez. Nitekim Tevbe 31. âyette Yahudi ve Hristiyanların bir bölümünün müşrik¹² olduğu ifade edildiği halde evlenme konusunda onların kadınlarıyla Müslüman kadınlar arasında fark gözetilmemiştir. İlgili âyet şöyledir:

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْنَهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَن يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

11 Nûr 24/3,6 ve Furkan 25/68-71.

12 Ayette istisna olmamasına rağmen bu ifadeyi kullanmamızın sebebi, Âl-i İmrân 113-115 ile 199 ve Maide 82-85. âyetlerdir.

Kendinizi korumuş, iffetli yaşamış ve gizli dost da tutmamışsanız, iffetli mümin kadınlar ile kendilerine sizden önce Kitap verilmiş olanların iffetli kadınları, mehirlerini verdiğinizde size helâldir. Kim bu imanı örter (bu hükümleri görmezlikten gelir) ise yaptığı boşa gider ve o, Ahirette kaybedenlere karışır. (Mâide 5/5)

Kur'an'da her konunun örneğini verdiğini bildiren Allah¹³, Nuh ve Lut aleyhisselamin kâfir eşlerini kâfir hanımlara, Firavun'un mümin eşini de mümin hanımlara örnek vermiştir¹⁴. Zaten Nebîmizin, inanç farkından dolayı ayırdığı tek bir karı koca olmadığı gibi böyle bir evliliği yasaklayan sözü de yoktur.

Ebü'l-Âs b. er-Rebî' Nebîmizin damadıydı. İslâm'dan önce Zeyneb'le evlenmişti. Bedir savaşında esir düşünce Zeyneb'in eşini kurtarmak için bir miktar malla beraber annesinin taktığı gerdanlığı fide olarak göndermesine üzülen Nebîmiz, gerdanlığın iadesini ve Ebü'l-Âs'ın serbest bırakılmasını istedi. Ebü'l-Âs'a da kızını Medine'ye göndermesini söyledi. O da karısını çok sevmesine rağmen sözünde durdu ve Zeyneb'i Medine'ye gönderdi. Ebü'l-Âs, hicretin 6. yılında müşriklerin kendisine emanet ettiği ticaret mallarıyla birlikte Suriye'den dönerken kervanı Müslümanlar tarafından ele geçirildi. O da kaçıp Zeyneb'e sığındı. Zeyneb onu himayesine aldı. Nebîmiz de savaşçılara; ganimetlerin kendilerine ait olduğunu ama Ebü'l-Âs'a geri verdikleri takdirde memnun kalacağını ilettiler. Bunun üzerine kervandaki malların tamamı Ebü'l-Âs'a iade edildi. Ebü'l-Âs, Mekke'ye varınca emanetleri sahiplerine teslim ederek Müslüman oldu ve Medine'ye hicret etti¹⁵. Nebîmiz, altı yıllık bir aradan sonra Zeyneb'i eski nikâhı ile ona geri verdi, hiçbir şey yenilemedi¹⁶.

Karıkoca ilişkilerinin özeti, şu âyetlerde:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالْصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَاللَّاتِي تَخَافُونَ

13 İsrâ 17/89, Kehf 18/54, Rum 30/58 ve Zümer 39/27.

14 Tahrim 66/10-11.

15 Talat Sakallı, Ebu'l-Âs, TDV İslam Ansiklopedisi

16 Ebu Davud, Sunenu Ebi Davud, İstanbul, 1401/1981, Talâk 24, (2240); Tirmizi, Nikâh 43, (1143).

نُشَوْرُهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا. وَإِنْ جَفَثُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا

Erkekler, kadınları koruyup kollarlar. Bu, Allah'ın her birine diğerinden fazla özellikler vermesi ve erkeklerin mallarından (onlar için) harcamaları sebebiyledir. İyi kadınlar, (Allah'a) içten boyun eğen ve Allah'ın korumasına karşılık kimse görmezken de kendilerini özenle koruyanlardır. Nüşuzundan (boşanıp gitmesinden) korktuğunuz kadınlarınıza öğüt verin, yatakta onlardan ayrılın ve onları orada bırakın. Sizi gönülden kabul ederlerse onlara karşı başka bir yol aramayın.”

(Ey Müslümanlar!) Eşlerin ayrılacaklarından korkarsanız, bir hakem erkeğin ailesinden, bir hakem de kadının ailesinden gönderin; uzlaşmak isterlerse, Allah aralarını uyuşturur. Allah bilir ve işin iç yüzünden haberdardır. (Nisâ 4/34-35)

Ayetleri bölüm bölüm anlamaya çalışalım:

A- ERKEĞİN GÖREVLERİ

1- Koruyup kollama

Allah Teâlâ, Müslüman, kâfir, hür ve esir ayırımı yapmaksızın kadını koruma altına almış ve namuslu kadınlara “muhsana”¹⁷ yani kalenin içindeymiş gibi korunmuş kadın demiştir. Nikaha kadar ailesinin koruması altında olan kadın, nikâh ile birlikte kocasının da koruması altına girer ve bir kez daha muhsana olur. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ...

Muhsana / evli kadınlarla (evlenmeniz haramdır.)... (Nisâ 4/24)

Erkek gücüne göre, eşine bir ev açıp ihtiyaçlarını karşılamakla görevlidir. Boşadıktan sonra bile iddeti¹⁸ bitinceye kadar görevleri devam eder. İlgili ayetler şunlardır:

17 Cariyelerle ilgili olanı, Nisâ 4/24'te, tüm kadınlar için de Mâide 5/5, Nûr 24/4 ve 24. âyetlerde zikredilir.

18 İddet, eşi tarafından ilk veya ikinci kez boşanmış bir kadının beklemesi gereken süredir. Adet görenler üç temizlik süresi (Bakara 2/228), adetten kesilmiş veya düzensiz adet görenler üç ay, hamileler de doğuma kadar beklerler. (Talâk 65/4) Erkek süre dolmadan eşine dönebilir. (Talâk 65/2) Eşleri ölmüş olan kadınlar da 4 kameri ay 10 gün beklerler. (Bakara 2/134) İddet bittikten sonra istedikleri kişiyle evlenebilirler.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْضُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تَخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيَّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا

Ey Nebî! Hanımlarınızı boşadığınızda iddetleri içinde boşayın ve iddetlerini sayın. Rabbiniz Allah'tan çekinin de açık bir fuhuş yapmamışlarsa evlerinden çıkarmayın. Onlar da çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın çizdiği sınırlardır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa kötülüğü kendine yapar. Bilemezsin, belki Allah bunun ardından yeni bir durum ortaya çıkarır. (Talâk 65/1)

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمِلٌ فَلَا تُنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَأَتَمُّوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَوتُمْ فَتَسَرَّضْ لَهُ أُخْرَى

(Boşanmadan dolayı iddet bekleyen) hanımları gücünüze göre oturmakta olduğunuz yerin bir bölümünde oturtun. Onlara (evi) dar etmek için zarar vermeye kalkmayın. Hamile iseler, doğum yapmaya kadar ihtiyaçlarını karşılayın. Çocuğu sizin için emzirirlerse ücretlerini verin. İşleri aranızda marufa uygun istişareyle yürütün. Karşılıklı olarak zorlanırsanız çocuğu bir başkası emzirecektir. (Talâk 65/6)

Allah Teâlâ erkeğe şöyle bir görev daha yüklemiştir:

وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مَنكُم مِّنْ أَزْوَاجٍ وَصِيَّةً لِّأَزْوَاجِهِمْ مِّمَّا إِلَى الْخَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَّعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Vefat ettiğinde geride eşlerini bırakacak olan erkeklerin eşlerinin, evden çıkarılmadan bir yıla kadar geçimlerinin sağlanmasını vasiyet etsinler. Onlar çıkarlarsa, kendi başlarına yaptıkları marufa uygun¹⁹ şeylerden dolayı size bir günah olmaz. Üstün olan ve kararları doğru olan Allah'tır. (Bakara 2/240)

2- Mallarından harcamaları

Erkek, sadakatının göstergesi olarak eşine mehir verir. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُنَّ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا .

19 Marufa uygun davranış, Kur'an'a uygun davranıştır. Kur'an'a aykırı davranışlara göz yumanlar sorumlu olurlar.

Kadınlara sadukalarını cömertçe verin. Ondan bir şeyi gönül hoşluğu ile size başışlarsa onu da içiniz rahat olarak afiyetle yişin. (Nisâ 4/4)

Kur'an'da mehir kelimesi kullanılmaz. Bu ayette mehir yerine dürüstlük anlamında olan sıdk = صدق kökünden sadukat = صَدَقَات kelimesi kullanılmıştır. Bu ifadenin kullanılması mehirin, erkeğin hanımına karşı sadakatının işareti olduğunu gösterir. Kadın da ona sadakat gösterecek ve cinselliğini başkası ile paylaşmayacaktır.

Mehir yerine ucır = أُجور kelimesi de kullanılır. Ucır ya-pılan işin ödülü anlamındaki ecr = أجر 'in çoğuludur²⁰. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْنَهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ .

Kendinizi korumuş, iffetli yaşamış ve gizli dost da tutmamışsanız, iffetli mümin kadınlar ile sizden önce kendilerine Kitap verilmiş olanların iffetli kadınları, ecirlerini / ödülleri verdiğinizde size helâl-dir. Kim bu imanı örter (bu hükümleri görmezlikten gelir) ise yaptığı boşa gider ve o, Ahirette kaybedenlere karışır. (Mâide 5/5)

Şu âyete göre kadın, nikâhtan sonra eşiyle baş başa kalınca ödülü hak etmiş olur:

وَأِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِطَاعًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِنَّمَا مُبِينًا . وَكَيفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا .

Bir eşi bırakıp bir başka eşle evlenmek isterseniz, birincisine yığınla mal vermiş bile olsanız ondan hiçbir şey almayın. İftira ederek ve apaçık günaha girerek mi alacaksınız? Nasıl alabilirsiniz? Sizden sağlam bir söz aldılar ve birbirinizle baş başa kaldınız. (Nisâ 4/20-21)

Nebîmiz aleyhisselam şöyle demiştir: *Kadınlar konusunda Allah'tan korkun; onlar yanınızda avân²¹/ ken-*

dilerini sizin için koruyan kimselerdir. Bu konuda can-larının istediğini yapamazlar. Onların sizin üzerinizde hakları, sizin de onlar üzerinde haklarınız vardır. Sizin haklarınız; başkasıyla yatmamaları ve hoşlanmadığınız birinin evinize girmesine izin vermemeleridir²².

Mehir, aynı zamanda erkeğin eşini boşamasının önün-de engeldir. Çünkü boşarsa verdiği mehri geri alama-yacağı gibi evleneceği yeni hanıma da mehir verecektir.

B- KADININ GÖREVLERİ

“Allah'ın (eşlerden) her birine diğerinden fazla özellikler vermesi”²³ sebebiyle bazı konularda erkek-ler, bazı konularda da kadınlar öndedir. Bu fark, onlar-dan birini diğerine muhtaç hale getirir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

Allah'ın birinize diğerinden fazla olarak verdiği şey-lere imrenmeyin. Erkeklerle, kendi kazandıklarından bir pay, kadınlara da kendi kazandıklarından bir pay vardır. Siz, Allah'ın ikramını isteyin. Her şeyi bilen Allah'tır. (Nisâ 4/32)

ve kendini koruyan kadındır.” (Lisan'ul-arab, عناية). Kadın cinsel yönden hedefine sadece kocasını koyar ve kendini onun için korur. Hadiste geçen bu ifade, Nisâ 34. âyetin “(İyi ka-dınlar) Allah'ın korumasına karşılık yalnızken kendilerini koruyanlardır.” bölümünü doğru anlamayı sağlar. Zaten ilk hadiste geçen “Bu konuda canlarının istediğini yapamazlar.” ifadesi de bunu pekiştirmektedir.

Hadisçiler, laf cambazlığı yaparak avânın (عوان) kelimesinin عو =unüvv kökünden türee diğini söylemişlerdir. عو =unüvv, bir şeyi zorla ele geçirme anlamındadır (el-Ayn) Kelime ism-i fail'dir, eylemi yapan kişiyi gösterdiğinden aniye, esir alan kadın anlamında olur. Ama tam bir anlam sapırması yapmış ve kelimeye ism-i meful, eylemden etkilenen yani esir olan kadın anlamı vermişlerdir. Halbuki Nebîmize ait bir hadiste ânî = عاني kelimesi şöyle geçmiştir: “Ben varisi olmayanın varisiyim, âniye'sini = عانيته (onu esir eden şeyi) çözer ma-lına mirasçı olurum (Ebû Davûd, Sünen, Mirasu zev'il-erhâm, hadis no 2901.) “Borç kişiyi esir ettiği için önce ölenin borcunu öder kalanı hazineye bırakırdı. Eğer kadının dövülmesi ile ilgili rivayetdeki âniye bu hadisteki âniye ise anlam şöyle olur: Kadınlarınız yanınız-da, sizi esir alan kişilerdir.” Ama bu anlam kaymasını, sözlüklere bile sokarak Nebîmizin şöyle dediği konusunda ittifak etmişlerdir: “Kadınlarınız yanınızdaki esirlerdir.” Bu anlam hem hadisin iç bütünlüğüne hem de Kur'an'a aykırıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: ... Kur'an ölçülerine (mârufa) göre kadınların erkekler üzerindeki hakkı, erkeklerin kadınlar üzerindeki hakkı ile aynıdır. Erkeklerin (boşanma konusunda) onlara karşı bir basamak farkları vardır. (Bakara 2/228)

Bu konuda sözlüklerin bile bozulması akla şu sözü getiriyor: “Et bozulunca tuz çare, tuz bozulunca ne çare!”

22 Ahmed b. Hanbel, Müsned 5/73.

23 Bkz. Nisâ 4/34.

20 Halil b. Ahmed (100-175 h.), el-Ayn, (thk: Mehdi el-Mahzûmî, İbrahim es-Sâmerrâî), İran 1409/1988 أجز 1 md.

21 Avânın عناية inâye kökünden عانيه = âniye'nin çoğuludur. Âniye “kendine özen gösteren

Kadının farklı yapısını anlatan âyet şudur:

رُزِقَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاَبِ.

Kadınlar, çocuklar²⁴, yığınla altın, gümüş, cins atlar, en'am²⁵ ve ürünler insana, içi gidecek kadar süslü gösterilmiştir. Bunlar, dünya hayatının menfaatleridir. Kalıcı güzellikler, Allah katındadır. (Âl-i İmrân 3/14)

Kadının süslü gösterilmesi, erkeğin ilgi duymasını sağlar. İkinci ilgi kaynağı olan çocuğa sahip olmanın tek yolu da kadın ile erkeğin birlikteliğidir. Bunun bir hukuğu olmazsa erkek zevkini alıp gider, kadın ise hamileliğin ve çocuğun sıkıntılarıyla baş başa kalır. Bu yüzden evlilik dışı ilişki tam bir felakettir.

Kadın, elektriği taşıyan pozitif kablo gibidir, çok iyi korunması gerekir. Kadının giyimi kuşamı ve insan ilişkileri ile ilgili düzenlemelerin erkekten farklı olması bundandır.

1- Allah'a içten boyun eğme

فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ

İyi kadınlar, (Allah'a) içten boyun eğenlerdir. (Nisâ 4/34)

Allah'a içten boyun eğme, erkeğin de görevidir. Âdem ve Havva ile ilgili şu âyetin son kısmı, bu açıdan çok önemlidir:

اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هَٰذَا فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ

İkiniz de oradan inin. Biriniz diğerinin hakkına göz dikecektir! Tarafımdan size bir rehber (Kitap) gelir de kim rehberime uyarırsa ne yanlış yola girer ne de mutsuz olur. (Tâ-hâ 20/123)

24 Ayetteki بَيْن = benin erkek ve kız evladı ifade eder. Bunu şu âyette açıkça görürüz: Size kendinizden eşler var eden, eşlerinizden de çocuklar (benin) ve torunlar var eden, size temiz rızıklar veren Allah'tır. (Nahl 16/72)

25 En'am: Koyun, keçi, siğir ve devenin dişi ve erkeğine denir (Bkz. En'am 6/143-144).

Eşlerden hangisi Allah'ın emrine uyarsa o, iyi insan olur ve hayatını rahat geçirir.

2- Kadının kendini koruması

فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ

İyi kadınlar (Allah'a) içten boyun eğen, Allah'ın korumasına karşılık kimse görmezken de kendilerini özenle koruyanlardır. (Nisâ 4/34)

Namuslu kadına zina suçu atan, iddiasını dört şahitle ispatlamazsa²⁶ zina iftirası cezasına çarptırılır²⁷. Kötü kadın bunu fırsat bilip ahlâksızlık yapabilir. Allah Teâlâ bu ayette kadınları, kendilerine verilen değere lâıyk olmaları konusunda uyarmıştır.

Kadının korunması o kadar üst seviyededir ki, bir erkek, eşinin zina ettiğini görse bile olay, kadının onuru zede-lenmeden sonuçlandırılır. İlgili âyetler şöyledir:

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاحَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ

Eşlerine zina suçu atan ve kendileri dışında şahitleri olmayanlar; böyle birinin şahitliği, kesinlikle doğru söylediğine dair dört defa Allah'ı şahit tutması ile olur.

26 Nisâ 4/15, Nûr 24/13.

27 Nûr 24/4.

Beşincisinde eğer yalan söylüyorsa Allah'ın lâneti-ne (dışlamasına) uğramayı diler.

Kadından o azabı (100 kamçı cezasını) giderecek olan şu şekilde dört defa şahitlik etmesidir: “Allah şahit o, kesinlikle yalan söylüyor.” Beşincisinde, eğer (kocas) doğru söylüyorsa Allah'ın gazabına uğramayı diler.

Allah'ın size lütfu ve ikramı olmasaydı böyle olmazdı. Allah kendisine yönelenlerin dönüşünü (tevbesi-ni) kabul eder ve doğru kararlar verir. (Nûr 4/6-10)

Erkek, eşinin zina ettiğini görse bile iddiasının “zina suçu atma” diye nitelenmesi kadının korunduğunun açık ifadesidir. Bu korumalardan hiçbirisi erkekler için yoktur.

C- AİLE İÇİ SIKINTILAR

Dünyanın en iyi insanları da olsalar, muhalif yapıların-dan dolayı karı koca arasındaki sıkıntılar bitmek bilmez. Allah'ın, Âdem ile Havva'ya yaptığı şu uyarıya uyanlar, bunun tek istisnasıdır:

اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هَٰذَا فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ

İkiniz de oradan inin. Biriniz diğerinin hakkına göz dikecektir! Tarafımdan size bir rehber (Kitap) gelir de kim rehberime uyarsa ne yanlış yola girer ne de mutsuz olur. (Tâ-hâ 20/123)

Hakkına göz dikme” meali verdiğimiz kelime adûv-v=عَدُوٌّ'dür. Kök anlamı, sınırı aşmak ve uyuşmaya engel olmaktadır²⁸. Sadece karı-koca değil, çocuklar da baş kaldırılabirler. Mutlu olmak isteyen kadın veya erkeğin, şu âyete uyması gerekir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنِّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ey inanıp güvenenler! Eşlerinizden ve evladınızdan hakkınıza göz dikenler olur; onlara karşı dikkat-li olun. Eğer kusurlarını görmez, yeni bir sayfa açar

ve suçu örterseniz bilin ki Allah da suçunuzu örter ve ikramda bulunur. (Teğâbun 64/14)

Erkek gibi kadının da tek taraflı iradesiyle eşini boşa-ma hakkı vardır²⁹. Erkeğin kararını eşine hissettirmesi erkeğin nüşûzu, kadının hissettirmesi de kadının nüşû-zudur. Nisâ 34.âyet kadının nüşûzu, Nisâ 128.âyet de erkeğin nüşûzu ile ilgilidir.

1- Kadının nüşûzu

Nisâ 34. âyetin ilgili bölümü şöyledir: **Nüşuzundan korktuğunuz kadınlarınıza öğüt verin.**

Nüşûz = نُشُوزٌ, gideceği zaman kişinin yerinden hafifçe kalkmasıdır³⁰. Bir âyet şöyledir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَقَسَّعُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا لَنُحُورِ اللَّهِ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُزُوا فَانْشُزُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ .

Ey inanıp güvenenler! Size toplantılarda “Yer açın!” denince yer açın ki Allah da size yer açsın. Nüşûz edin / yavaşça kalkın!’ denince de kalkın ki Allah, içinizden inanıp güvenenler ile kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltsin. Allah, yaptıklarınızın iç yüzünü bilir. (Mücâdele 58/11)

Kadın, tek taraflı iradesi ile kocasını boşayabileceği için onun nüşûzu, eşinden ayrılma isteğidir. Erkek ayrılmak istemiyorsa yapabileceği tek şey, onun endişelerini gidererek gönlünü rahatlatacak sözler söylemektir.

a- Gönül alıcı sözler söyleme

Eşinin ayrılacağından korkan erkeğe verilen ilk emir şu-dur: فَعِطُّوهُنَّ = **onlara va'z edin.**

Vaaz, gönlü rahatsız eden bir konuda karşı tarafı, iyiye ve güzele yöneltecek söz söylemektir³¹.

b- Yataktan ayrılma

Kadın ayrılmakta kararlıysa erkeğe verilen ikinci emir şudur: **Yatakta onlardan ayrılın.**

29 <http://www.suleymaniyevakfi.org/fikih-arastirmalari/kadinin-bosanma-hakki-iftida-.html>

30 El-Ayn نشر mad.

31 El-Ayn عطف mad.

28 Müfredât عدو mad.

Emri Allah verdiği için yataktan ayrılmak erkeğin onuru zedelemes. Kadın da kendine verilen değeri anladığı gibi ayrılmak istediği kocadan hamile kalmaktan kurtulmuş olur.

Kadının boşamasıyla erkeğin boşaması arasındaki denge gereği, boşamayı erkek yaparsa yataktan ayrılacak olan kadındır. İlgili âyet şöyledir:

وَالْمُطَلَّاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ

(Eşi tarafından) boşanmış kadınlar, kendi başlarına üç kur³² beklerler. (Bakara 2/228)

c – Hanımı Rahat Bırakma

Erkek yataktan ayrıldıktan sonra eşinin de oradan ayrılmasını isteyemez. Bu da erkeğe verilen şu emrin gereğidir: **onları orada bırakın** = وَأَضْرِبُوهُنَّ

Bu emir, darb (ضرب) kökünden türetilmiştir. Müfredat'a göre darbin kök anlamı, bir şeyi bir şeyin üstüne vurmak veya sabitlemektir. En eski sözlüklerden el-Ayn ise kelimenin her iş için kullanılabileceğini söylererek otuzdan fazla anlamını verir. Bunlardan edraba / أَضْرَبَ, bir yerde oturma, ikamet etme anlamındadır.³³ Şu âyet, onu desteklemektedir:

وَلْيَضْرِبَنَّ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ

(Kadınlar) Başörtülerinin bir kısmını³⁴ yakalarının üstüne vursunlar. (Nûr 24/31)

Başörtünün bir kısmını yakaların üstüne vurmak, yakaların üstünü örtecek şekilde oraya yerleştirmektir. Bu sözden, onun bir tarafından tutup diğer tarafıyla boyuna vurmak anlaşılamayacağı gibi hiç açılmayacak şekilde oraya sabitlemek de anlaşılamaz.

O zaman âyetin darb ile ilgili bölümü şöyle takdir edilir:

واضربوهن في المضاجع وليضربن فيها

Onları yataklarında/evlerinde bırakın, onlar da orada ikamete devam etsinler. (Nisa 4/34)

32 Adetli iken ilişki yasak olduğu için kadının tek başına kalabileceği dönem ilişkinin caiz olduğu temizlik dönemidir. Bu sebeple üç kur', üç temizlik dönemidir.

33 el-Ayn ve Müfredat ضرب md.

34 Ayetteki ب = bâ harf-i cerî min = min anlamındadır. Eğer ب olmasaydı âyete "Başörtülerini yakalarının üstüne vursunlar:" anlamı verilirdi ve kadınların başlarını değil, yakalarını örtmeleri farz olurdu. Emrin böyle olması, başlarıyla birlikte yakalarını örtmelerinin de farz olduğunu gösterir.

Kadının boşaması ile ilgili bu ifade, erkeğin boşaması ile ilgili şu âyetin karşılığı olur:

لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ

(İddet bekleyen kadınları) evlerinden çıkarmayın. Onlar da çıkmasınlar. (Talâk 65/1)

İddet, hamileliğin anlaşılması ile ilgili değil, boşanma kararının gözden geçirilmesi için uygun bir ortamın oluşturulması ile ilgilidir. Bu sırada eşlerin aynı evi paylaşması ve iddeti erkeğin sayması boşuna değildir. Bunu şu âyet, açık bir şekilde göstermektedir:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا

Ey Nebî! Hanımlarınızı boşadığınızda iddetleri içinde boşayın ve iddetlerini sayın. Rabbiniz Allah'tan çekinin de açık bir fuhuş yapmamışlarsa evlerinden çıkarmayın. Onlar da çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın çizdiği sınırlardır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa kötülüğü kendine yapar. Bilemezsin, belki Allah bunun ardından yeni bir durum ortaya çıkarır (da ayrılmaktan vaz geçersiniz). (Talâk 65/1)

Boşamayı kadın yapmışsa iddet bekleme diye bir şey olmaz. Çünkü kadının karar sürecinde hakemler devreye girer ve kararını gözden geçirmesini sağlarlar.

Tabiin döneminden sonra mezhepler, tam bir ittifakla kadının boşama hakkını elinden aldıkları için herkes, v'adribuhunne = وَأَضْرِبُوهُنَّ emrine, "onları dövün" anlamı vermiştir. Halbuki burada "dövme" anlamını vermek imkânsızdır. Çünkü âyetin devamı şöyledir:

فَإِنْ أَطَعْتُمُ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا

Size itaat ederlerse onlara karşı başka bir yol aramayın. (Nisa 4/34)

Arapçada itaat gönülden kabul etmektir; zıddı ikrâhtır. Bir emre istemeyerek boyun eğen kişi, itaat etmiş sayılmaz³⁵. İslam'da ikrâhın yeri yoktur. Allah Teâlâ şöyle demiştir:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ

35 Müfredât طوع md.

Bu dinde ikrâh olamaz; doğrular, yanlış kurgulardan iyice ayrılmıştır. (Bakara 2/256)

Kadın, kocasının ayrılmama talebini gönülden kabul ederse bir anlamı olur. Benzer durum, erkeğin boşamasında da vardır. Erkek, iddet bitmeden eşine dönebilir. Ancak dönüşü, iyi niyetle ve samimi duygularla yapmak zorundadır. İlgili âyet şöyledir:

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سِرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِّتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوعًا وَادْكُرُوا اللَّهَ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يُعْطِيكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Kadınları boşadığınızda bekleme sürelerinin sonuna varırlarsa ya maruf (Kur'ân ölçüleri) ile tutun ya da maruf ile ayırın. Onları, haklarına girip zarara uğratmak için tutmayın. Bunu yapan, kendini kötü duruma sokar. Allah'ın âyetlerini hafife almayın. Allah'ın üzerinizdeki nimetini aklınızdan çıkarmayın. O, indirdiği kitap ve hikmet³⁶ ile size öğüt vermektedir. Allah'tan çekinin. Bilin ki her şeyi bilen Allah'tır. (Bakara 2/231)

Tabiin döneminde bir kadın nüşûz etmiş yani eşinden ayrılmak istemişti. Kocasıyla birlikte Kadı Şurayh'a³⁷ gittiler. Şurayh: *"Erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem görevlendirin."* dedi. Hakemler geldiler, eşlerin durumlarını incelediler ve ayrılımları konusunda görüş bildirdiler. Bu görüş erkeğin hoşuna gitmedi. Şurayh: *"Biz bugün neyin peşindeydik?"* dedi ve hakemlerin görüşünü onayladı.³⁸

d- İslah

İslah, aradaki nefreti giderme çabasıdır³⁹. Aşağıda görüleceği gibi islah erkeğin nüşûzunda da vardır. Kadının nüşûzu ile ilgili emir şöyledir:

وَإِنْ جَفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا

36 Kitap ve hikmet, iki ayrı kavram olduğu halde bu âyette, tek bir kavram gibi sayılıp ikisiyle tekil zamirle gönderme yapılmış, "o ikisiyle" yerine "onunla" ifadesi kullanılmıştır. Bu da hikmetin, Kitab'ın içine, toprağa yerleştirilen maden gibi yerleştirildiğini gösterir.

37 el-Kâdî Şüreyh b. el-Hâris (ö. 80/699) Tabîin devrinin ileri gelen fakihlerinden, Küfe kadısı.

38 Ebubekr el-Beyhâkî (ö. 458 h.) es-Sünen ul-Kubrâ, Thk, Muhammed Abulkâdir Atâ, c. VII, s. 500, Beyrut, 1424/200.

39 Müfredat md.

(Ey Müminler! Eşlerin) Ayrılacaklarından korkarsanız, bir hakem erkeğin ailesinden, bir hakem de kadının ailesinden gönderin. (Nisâ 4/35)

Hakemlerin ailelerden seçilmesi önemlidir. Çünkü onlar eşleri daha iyi tanırırlar. Kadı Şurayh, hakemleri görevlendirirken bu emre uymuştur. Onlar, eşlerin ayrılımları yönünde görüş bildirirlerse kadına iftida / ayrılma yetkisi verilir. Onu da şu âyetten öğreniyoruz:

وَلَا يَجُزِّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ سِتْنًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ جَفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

... (Ey erkekler!) ikinizin de Allah'ın koyduğu sınırlarda duramayacağınızdan korkması dışında⁴⁰ kadınlara verdiklerinizden herhangi bir şeyi geri almanız helâl olmaz. (Ey müminler!) Eşlerin, Allah'ın koyduğu sınırlarda duramayacaklarından siz de korkarsanız, kadının fide verip kendini (kocasından) kurtarması her ikisi için de günah değildir. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır; onları aşmayın. Allah'ın koyduğu sınırları aşanlar, yanlış yapan kimselerdir. (Bakara 2/229)

Âyetteki, **"Onlara verdiklerinizden..."** ifadesi, kocanın verdiği malın tamamı, anlamına gelebileceği gibi bir kısmı, anlamına da gelebilir. Yetkili makam, hakemlerin görüşüne göre karar verir. Kadının bir suçu yok da erkek, bir başkasıyla evlenmek için eşine baskı yapıyor ve kadın da böyle bir koca ile birlikte olmak istemiyorsa hakemler kadından, çok küçük bir şey vermesini isterler. Kocanın suçu yoksa kadın eşinden aldığına tamamını verir. Nebimiz zamanında Ensar'dan Sehl'in kızı Habîbe, ayrılmak istediği kocası Sâbit b. Kays ile ilgili olarak şöyle demişti: *"Onu ahlak ve din yönünden suçlamıyorum ama Müslüman olduktan sonra nankör olmak istemem. Elimde değil⁴¹, ondan nefret etmekten kendimi alamıyorum. Allah'tan korkmasam yanıma geldiğinde yüzüne tükürürüm."*⁴² Habîbe, son kararını verince Nebimiz'e: *"Onun bana verdiklerinin hepsi duruyor."* dedi.

40 Arap edebiyatında iltifat sanatı vardır, anlatımı canlı tutmak için sözün akışı beklenmeden bir şekilde değiştirilerek birinci şahıstan üçüncü şahsa geçilebilir. Burada metin "korkmanız dışında" değil, "korkmaları dışında" şeklindedir. Türkçe'de böyle bir anlatım olmadığından âyete, bu sanat yok sayılarak meâl verilmiştir.

41 Buhârî, Talâk 13.

42 İbn Mace, Talâk 22.

Nebîmiz de Sâbit'e: "Al o malı ondan" dedi. Sâbit malı aldı, Habîbe de gidip ailesinin yanına yerleşti⁴³.

Eşinden aldığı mehir ve hediyelerin tamamını veya bir kısmını geri verecek olması, kadının boşanmasının önünde bir engel oluşturur. Yeniden evleneceği eşinden mehir alacağı için bu engeli aşmakta zorlanmaz. Ama erkek öyle değildir. O, boşadığı eşe verdiği hiçbir şeyi geri alamayacağı gibi yeni evleneceği eşe de mehir vermek zorundadır. Erkeğin önündeki engel daha büyüktür.

2- Erkeğin nüşuzu veya i'razi

Erkeğin nüşûzu, eşinden ayrılma isteği, irazi da yüz çevirmesidir. İlgili âyet şöyledir:

وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَغْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا

Bir kadın, kocasının nüşûzundan veya i'razından korkarsa... (Nisâ 4/128)

Aişe validemizin (ra) erkeğin nüşuzu ile ilgili olarak şöyle dediği rivâyet edilir: "Bu âyet, uzun süre evli kaldığı kadını boşamak isteyen erkeğe karşı kadının şu talebi ile ilgili olarak inmiştir: "Beni boşama, yanında tut ama benden sorumlu da olma"⁴⁴"

Erkeğin, birden fazla eşi olabileceğinden kumaların birbirlerini kıskanmaları normaldir. Allah Teâlâ bu konuda erkeklere şu uyarıda bulunmuştur:

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَدْرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ

43 el-Muvatta, Talâk 11.

44 Buhârî, Nikah 65, Müslim Tefsir (4/ 2316) 13-3021.

Çok kararlı olsanız bile hanımlarınız arasında adil davranmaya güç yetiremezsiniz. Öyleyse bir tarafa büsbütün meyledip diğerini ortada bırakmayın. (Nisâ 4/129)

Kumalı bir kadın, boşanmak istemezse eşiyle uzlaşabilir. Ayetin ilgili kısmı şöyledir:

وَإِنْ تُضِلُّوهَا وَتَنْتَقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا.

Eğer uzlaşır ve kendinizi korursanız bilin ki Allah, başışlar ve ikramda bulunur. (Nisâ 4/129)

Urve, teyzesi Aişe'nin sulh ile ilgili olarak kendine şöyle dediğini anlatmıştır:

"Kız kardeşimin oğlu! Zaman ayırma (kasm) konusunda Allah'ın Elçisi (s.a.v) birimizi diğerine tercih etmezdi. Hemen her gün yanımıza gelir, ilişkiye girmez ama her eşiyle ilgilenir; geceyi, sırası gelenin yanında geçirirdi. Sevde bint-i Zem'â yaşlanınca Allah'ın Elçisi'nin (s.a.v) kendini boşamasından korktu ve 'Bana ayırdığın zaman Âişe'nin olsun' dedi. O da kabul etti. Zannedersem Aişe şunları da söyledi: Şu âyetin, bu ve buna benzer durumlar için indirildiğini söyledik: **Bir kadın, kocasının nüşûzundan veya kendinden yüz çevirmesinden korkarsa...** (Nisâ 4/128)⁴⁵

Kumaya katlanamayıp ayrılmak isteyen kadına ve eşine şöyle bir güvence verilmiştir:

وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَعْيِهِ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا.

Eşler ayrılacak olurlarsa Allah, her birine bir imkân vererek onu diğerine muhtaç olmaktan kurtarır. Allah'ın imkânları genişdir ve doğru kararlar verir. (Nisâ 4/130)

III- EVLERE GİRİŞ KURALLARI

Evlere giriş kurallarını ve aile içi ilişkileri anlatan temel âyetler şunlardır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Müminler! Kendi evlerinizden başka evlere, ken-

45 Ebû Davûd, Sünen, el-Kasmu bey'n'en-nisâ, 2135.

dinizi tanıtırıp izin almadan ve orada olanlara selam vermeden girmeyin. Sizin için iyi olan budur. Umulur ki bunu hiç aklınızdan çıkartmazsınız. (Nûr 24/27)

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتُمْ قَفَايَحَهُ أَوْ صَدِيقَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Köre güçlük yoktur, topala güçlük yoktur, hasta-ya güçlük yoktur. Kendi evlerinizde, babalarınızın evlerinde, annelerinizin evlerinde, erkek kardeş-lerinizin evlerinde, kız kardeşlerinizin evlerinde, amcalarınızın evlerinde, halalarınızın evlerinde, dayılarınızın evlerinde, teyzelerinizin evlerinde, anah-tarı sizde olan veya güvendiğiniz kişilere ait olan ev-lerde yiyip içme konusunda size bir güçlük yoktur. Bir arada veya ayrı ayrı⁴⁶ yiyip içmeniz de bir gü-nah yoktur. Evlere girdiğiniz vakit Allah'tan ömür ve güzellikler ve bereket dileği ile dostlarınıza⁴⁷ selam verin. Allah size ayetlerini işte böyle açıklar, belki aklınızı kullanırsınız. (Nûr 24/61)

a- Kendi Evi

Kişi kendi evine izinsiz girebilir. Erkeğin evi, gerdekten sonra eşinin de evi olur. Evin masraflarını erkek karşılar. Bununla ilgili âyetler yukarıda verilmiştir.

b- Annenin ve Babanın Evi

Ananın ve babanın evi, kişinin doğduğu ve büyüdüğü evidir. Onlarla evlenme yasağı konarak ilişkilerin cinsel boyutta olamayacağı hükme bağlanmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ

Annelerinizle ve kızlarınızla (evlenmeniz) size ha-ram kılınmıştır. (Nisâ 4/23)

Kayınpederin ve kayınvalidenin evi de kişinin öz anne ve babasının evi gibidir. Bu sebeple gelin ile kayınpeder ve damat ile kayınvalide arasına ebedi evlenme yasağı konmuştur:

وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ

Kendi soyunuzdan olan oğullarınızın eşleri ile (ev-lenmeniz haram kılınmıştır) (Nisâ 4/23)

وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ

Hanımlarınızın anneleri ile (evlenmeniz haram kılın-mıştır). (Nisâ 4/23)

Anne babanın, kişinin hayatında çok özel bir yeri vardır. İlgili âyetler şöyledir:

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا قَوْلٌ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا . وَخَفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا

Rabbin kararını vermiştir; O'ndan başkasına kulluk etmeyeceksiniz ve anneye babaya iyilikte buluna-caksınız! Onlardan biri veya ikisi yanında ihtiyarla-yacak olursa onlara "Of!" bile deme ve ilgisiz dav-ranma!⁴⁸ İkisine de saygı dolu sözler söyle! Alçak gönüllülükle iyilik ve ikramda bulunarak onlara kol kanat ger. De ki "Rabbim! Küçükken onlar beni nasıl büyütüp yetiştirdilerse Sen de onlara o şekilde iyilik ve ikramda bulun. (İsrâ 17/23-24)

Anne çocuğunu, babasıyla birlikte yetiştirir. Baba ölür, anne o evde durmak istemezse bakılır, eğer süt çocuğu var da onu emzirmek istiyorsa emzirme bitinceye kadar annenin yiyeceğini ve giyeceğini mirasçılar karşılarlar. İlgili âyet şöyledir:

وَالْوَالِدَتُ يُرَضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنْفِقَ الْوَصَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا لَا تُضَارَّ وَلدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِثْلَهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

46 Kadın, erkek bir arada veya ayrı ayrı.

47 Kendi aklınızla dostlarınızın anlamı vermemizin sebebi Bakara 84'de "soydaşlar" an-lamında kullanılmasıdır.

48 "İlgisiz davranma!" anlamını verdiğimiz "ولا تنهزهما = vela tenherhuma" ifadesindeki fiilin kökü olan nehr = نهر, bir şeyin açılması veya onu açma anlamına gelir. (Mekayis'l-luğa) İki kıyı arasından akıp giden suya nehir = نهر, güneşin doğuşu ile batışı arasına giren aydınlı-ğa da nehar = نهار gündüz denir.

إِذَا سَلَّمْتُمْ مَاءً تَيْتُم بِالْمَغْرُوفِ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Anneler çocuklarını iki tam yıl emzirirler. Bu, emzirmeyi tamamlamak isteyen içindir. Annelerin marufa uygun yiyeceği ve giyeceği, çocuğun babasına aittir. Kimseye gücünün üstünde yük yüklenmez. Çocuğu yüzünden ne anne zarara sokulur ne de baba. Mirasçının sorumluluğu da aynıdır. Anne ve baba, karşılıklı anlaşma ve danışma ile çocuğu sütten kesmek isterlerse, ikisi için de günah olmaz.⁴⁹ Çocuklarınıza sütanne tutmak isterseniz, ücretini marufa uygun olarak ödedikten sonra, size bir günahı olmaz. Allah'tan çekinin. Bilin ki yaptığınız her şeyi gören Allah'tır. (Bakara 2/233)

Görüldüğü gibi annenin çocuğuna karşı maddi bir sorumluluğu yoktur. Baba ölmüşse sorumluluk onun mirasçılara geçer. İlgili âyetler şöyledir:

وَإِذَا خَضَعَ الْقِسْمَةُ أُولُوا الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا. وَلْيَحْشِ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا.

Mirasın paylaşılması sırasında akrabalar, yetimler⁵⁰ ve çaresiz kalmış kimseler⁵¹ bulunursa, mirastan onları da rızıklandırın ve onlara marufa⁵² uygun söz söyleyin.

Arkalarında, soylarından zayıf kimseler bıraktıkları takdirde, onlar için endişe edecek olanlar, (kendilerini, miras bırakan kişinin yerine koyarak) Allah'tan çekinsinler de yanlış yapmayı engelleyecek söz söylesinler⁵³. (Nisâ 4/8-9)

Boşanmada da durum aynıdır. Onunla ilgili âyeti tekerrarlayalım:

49 Eşlerin karşılıklı görüşme ve anlaşmalarıyla iki yıl dolmadan, çocuk sütten kesilebilir.

50 Ölenin bıraktığı yetimler veya hayatta iken destek olduğu ve ölümüyle birlikte desteksiz kalan yetimler.

51 Hayatta iken maddi desteğini görmekte olan ve ölüm nedeniyle çaresiz (miskin) durumuna düşen diğer kimseler (Örneğin ölen tarafından eğitim masrafları üstlenilmiş olan bir öğrenci)

52 Hem onları aç ve açlıkla bırakmamak için mirastan, geçimlerini sağlayacak bir desteğin verilmesi gerektiğini hem de paylar, Allah tarafından belirlendiği için miras paylarını artırmamanın mümkün olmadığını söylerler.

53 Miras konusunda sakın Allah'ın sınırlarını aşmasınlar. O kişileri de kendi yakınları gibi düşünsünler.

(Boşanmadan dolayı iddet bekleyen hanımlar) hamile iseler, doğum yapıncaya kadar ihtiyaçlarını karşılayın. Çocuğu sizin için emzirirlerse ücretlerini verin. İşleri aranızda marufa uygun istişareyle yürütün. Karşılıklı olarak zorlanırsanız çocuğu bir başkası emzirecektir. (Talâk 65/6)

c- Evladın Evi

Ayetlerde evladın evi ifadesi geçmez. Kur'an, anneye ve babaya çok özel bir yer vererek onları akrabadan ileri bir seviyede tutar. İnsan, anne ve babasından almaya, onlar da vermeye alışmışlardır. Durumun tersine dönmesi iki tarafı da zorlar. Bu sebeple Allah Teâlâ, evlat-tan önce anne babaya iyilik yapılmasını emretmiştir. Bir âyet şöyledir:

سَلُّوْكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۚ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۚ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

(Kime) neyi harcayacaklarını soruyorlar. De ki: "Yaptığınız harcama; anne-baba, en yakınlarınız, yetimler, çaresizler ve yolda kalmışlar için olsun."⁵⁴ Hayır adına yaptığınız her şeyi bilen Allah'tır. (Bakara 2/215)

Araplar dedeye ced = جد nineye cedde = جدة derler. Kur'an'da bu kelimeler geçmez; onların yerine baba = أب ve anne أم kelimeleri geçer. Bunlar, bağlamına göre dedeyi ve nineyi de ifade ederler. Baba için vâlid = والد, anne için valide = والدة, anne ve baba için de ebeveyn = والدين veya vâlideyn = والدين kelimeleri kullanılır. Oğula ibn = ابن, kıza bint = بنت denir. Bunlar torun anlamında da kullanılırlar. İbn kelimesinin çoğulu olan benûn = بنون, evlat anlamında hem oğulları hem de kızları ifade eder. Şu âyet, Âdem ve Havva'yı insanların annesi ve babası, insanları da onların evladı olarak zikretmektedir.

يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ .

Ey Âdemoğulları! Sakın Şeytan, ana-babanızı yaktı-

54 Neyi harcayacaklarının cevabı Bakara 219. âyettedir. Burada ise Allah nerelere harcayacaklarını açıklıyor.

ğ gibi sizi de yakmasın. Birbirlerine bedenlerini göstermek için elbiselerini sıyırmış ve onları o bahçeden çıkarmıştı. O ve onun gibiler, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Biz Şeytanları inanmayanların velileri (yakın dostları) yaptık. (A'râf 7/27)

Bütün bu âyetler gösteriyor ki kişinin evi, aynı zamanda annesinin, babasının, dedesinin ve ninesinin de evidir. Aralarında var olan ebedi evlenme yasağı da ilişkileri rahat bir ortamda sürdürmelerini sağlar.

d- Babanın Ve Üvey Annenin Evi

Nûr 61 âyetinde; “babalarınızın evlerinde... yiyip içmeniz de bir günah yoktur” hükmü yer alır. Baba, bir başka hanımla nikahlanırsa o hanım, kocasının evladının annesi gibi olur ve babalarının evine girmelerinin önünde bir engel oluşturmaz. İlgili âyet şöyledir:

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا .

Babalarınızın nikâhladığı hanımları nikâhlamayın. Geçmişte olan oldu. O çirkin, çok iğrenç ve çok kötü bir yol idi! (Nisâ 4/22)

e- Annenin Ve Üvey Babanın Evi

Herkes annesinin evine, onun vereceği izinle girme hakkına sahiptir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: “... annelerinizin evlerinde ...yiyip içme konusunda size de bir güçlük yoktur.”⁵⁵

Anne dul kalır da bir başkasıyla evlenirse yeni eşinin tahsis ettiği evin onun da evi sayılabilmesi için kendisiyle kapalı bir alanda baş başa kalması gerekir. Çünkü erkeğin üstlendiği sorumlulukları yerine getirme görevi o zaman başlar. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا وَكَيفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا

Bir eşi bırakıp başka eşle evlenmek isterseniz, birincisine yığınla mal vermiş bile olsanız ondan hiçbir şey almayın. İftira ederek ve apaçık günaha girerek

mi alacaksınız? Nasıl alabilirsiniz? Sizden sağlam bir söz aldılar ve birbirinizle baş başa kaldınız⁵⁶. (Nisâ 4/20-21)

Kadın, eşinin kendisiyle ilişkiye girmesine fırsat verdikten sonra erkek, ilişkiye girmediğini gerekçe göstererek sorumluluktan kaçamaz. Sorumluluklarından biri de eşine ev tahsis etmesidir. Gerdekle birlikte o ev, eşinin de evi olacağından artık erkek, onun evladının oraya girmesine engel koyamaz. Allah Teâlâ, bu kadının kızları ile kocası arasına ebedi evlenme yasağı koyarak cinsel yönden doğabilecek sıkıntıları da ortadan kaldırmıştır. İlgili âyet şöyledir:

وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

(Kapalı bir alana/gerdeğe birlikte) girdiğiniz hanımlarınızdan olup korumanıza giren üvey kızlarınız (ile evlenmeniz haram kılınmıştır. Böyle bir alana) Birlikte girmediyse size bir günahı olmaz. (Nisâ 4/23)

Âyette girme anlamı verdiğimiz kelime duhul = دخول'dür. Arkasına ب = bâ harf-i cerri gelirse birlikte girme anlamı kazanır. Bu farkı dikkate almayanlar, erkeğin duhulunu cinsel birliktelik saymış ve sistemlerini ona göre kurmuşlardır. Bu anlayış, kelimenin sözlük anlamına aykırıdır. Bunu, şu âyeten de anlayabiliriz:

وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ

Size geldiklerinde “İnanıp güvendik” derler, oysa yanınıza kâfirlikleriyle birlikte girer onunla birlikte çıkarlar. Allah onların neyi gizlediklerini daha iyi bilir. (Mâide 5/61)

Duhul kelimesi, ب = bâ harf-i cerri ile kullanılınca içine girme anlamına gelse âyete “sizin yanınızda küfre girerler” şeklinde meal vermek gerekir. Böyle bir mealin mümkün olmadığı açıktır. Dolayısıyla önceki ayetteki duhul, cinsel birliktelik anlamında değil, başbaşa kalacakları yere birlikte girmeleri anlamındadır. Zaten kapalı alanda eşlerin ne yaptıklarını sorgulama yetkisi kimseye verilmemiştir.

55 Bkz. Nûr 24/61

56 el-Ayn, md. فاضى

Âyette geçen fî hucurikum = في حجوركُم ifadesini, fî hucurâtikum = في حجراتكم gibi anlayanlar olmuş ve âyete: evlerinizde veya bakımınız altında bulunan üvey kızlarınızın meali verilmiştir. Bu mealinden erkeğin, eşinin küçük çocuklarına bakmakla görevli olduğu anlamı çıkar. Hâlbuki onun böyle bir görevi yoktur. O görev, çocukların öz babalarına aittir. Eşi tarafından boşanmış ve doğumla birlikte iddet bekleme görevi bitmiş kadınla ilgili olarak şöyle buyurulmuştur:

...فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآوِهْنَ أَجُورَهُنَّ وَأَتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسُزِّعْ لَهُ أُخْرَى

...Çocuğu sizin için emzirirlerse ücretlerini verin. İşleri aranızda güzelce yürütün. Karşılıklı olarak zorlanırsanız çocuğu bir başkası emzirir. (Talâk 65/6)

Bu âyete göre, boşanmış bir kadın, kendi çocuğunu emzirmek için ücret bile alabilir. Kadında olmayan bir sorumluluğun yeni kocasına yüklenmesi söz konusu olamaz.

Çocukların, annelerinin evine girmelerinin önündeki engeli kaldıran ifadeler, Nisâ 23 ile Nûr 61. âyetlerde geçen hicr = حجر ve harec = حرج kelimeleridir. Harec = حرج'in kök anlamı, iki şeyin bir araya geldiği yerdir. Bundan zihne gelen, bu ikisi arasındaki sıkışmadır⁵⁷. Bir kişinin hanımına tahsis ettiği ev, başbaşa kalmalarından sonra o hanımın da evi olduğu için, onun çocuklarının eve girmeleri ile ilgili yetki tamamen kadına geçer. Artık erkek: "Burası benim evimdir" diyerek onların girmelerini engelleyemez. **... annelerinizin evlerinde ...yiyip içme konusunda size de bir güçlük/harec yoktur.** (Nûr 24/61) ifadesi bunu gösterir. Bu, hicr = حجر kelimesinin anlamıdır. Çünkü hicr = حجر, "yasak sebebiyle konan engeldir"⁵⁸.

Annenin evine girmek için bir yaş sınırı olamayacağı için, gerdekle başlayan ebedi evlenme yaşağı, o kadının bütün kızlarını kapsar.

Araplar, bir şahsın yanında yetişen kişi için şu ifadeyi kullanırlar:

نشأ فلان في حجر فلان وحجيره أي حفظه وسثره

"Falan kişi, falancanın hicrinde, koruması ve örtüsü altında büyüdü."⁵⁹

Bilinen bir gerçektir ki her anne, çocuklarının kendi yanında yetişmesini ister. Bu durumda âyetteki ifadenin **korumanıza giren üvey kızlarınız** (Nisâ 4/23) şeklinde olması, çocukların yetiştirilmesi konusunda üvey babanın anneye destek olması için bir teşviki içerir.

Buraya kadar olan açıklamaların merkezine Nûr 61. âyeti koymamızın sebebi âyetin sonundaki şu ifadedir:

كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Allah size âyetlerini işte böyle açıklar, belki aklınızı kullanırsınız. (Nûr 24/61)

f- Kardeşlerin Evleri

Kardeşlerin birbirleriyle evlenmeleri de haramdır ama onların eşleriyle ilgili özel bir yasak yoktur. İzinleri olduğu takdirde kardeşlerimizin evlerine girip yemek yiyebiliriz. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

...أَوْ بُيُوتَ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتَ أَخَوَاتِكُمْ...

...Erkek kardeşlerinizin evlerinde, kız kardeşlerinizin evlerinde... yiyip içme konusunda size bir güçlük yoktur. (Nûr 24/61)

g- Amca, Hala, Dayı Ve Teyzelerin Evi

Bunlarla evlenme yaşağı vardır ama eşleri ile ilgili özel bir yasak yoktur. İzin verdikleri takdirde onların evlerine de girilip yemek yenebilir. Âyetin ilgili bölümü şöyledir:

...أَوْ بُيُوتَ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتَ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتَ خَالَاتِكُمْ...

...Amcalarınızın evlerinde, halalarınızın evlerinde, dayılarınızın evlerinde... yiyip içmeniz de bir günah yoktur. (Nûr 24/61)

h- Güvenilen Kişilerin Evleri

Güvenilen kişilerin evlerine de girilip yemek yenebilir. Âyetin ilgili bölümü şöyledir:

57 Müfredat حرج md.

58 Müfredat حجر md.

59 İbn Manzur, Cemalüddin Muhammed b. Mukrim (630-711), Lisau'l-Arab, Beyrut trs حجر md.

...أَوْ صَدِيقِكُمْ...

... güvendiğiniz kişilere ait evlerde ...yiyip içmeniz-
de size bir güçlük yoktur. (Nûr 24/61)

IV – ODALARA GİRİŞ KURALLARI

Evin içinde odalara giriş de kurala bağlanmıştı. Bunun-
la ilgili âyetler şöyledir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَصُومُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ . وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ . وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ .

Müminler! Elinizin altındaki esirler ile henüz ergen-
lik çağına girmemiş çocuklarınız üç vakitte; sabah
namazından önce, öğlen dinlenmesinde elbisenizi
çıkarınca, bir de yatsı namazından sonra yanınıza
girerken sizden izin istesinler. Bunlar, çıplak olabi-
leceğiniz üç vakittir. Bunların dışında size de onlara
da bir günah yoktur. Onlar sizin, siz onların çevre-
sinde dönüp dolaşırsınız. Allah size ayetlerini böyle
açıklar. Allah bilir, doğru kararlar verir.

Çocuklarınız ergenlik çağına varınca kendilerinden
öncekiler (yanınıza girerken) nasıl (her zaman⁶⁰) izin
istiyorlarsa onlar da izin istesinler. Allah size ayetle-
rini böyle açıklar. Allah bilir, doğru kararlar verir.

Oturup kalmış, evlenme umudu bitmiş kadınların,
süslerini teberrüc⁶¹ (yüz, boyun, boğaz ve gerda-

nındaki güzelliği göstermekle birlikte gözleriyle gü-
zel bir bakış sergileme) gayreti olmadan buralarını
örtün örtülerini açmalarında bir günah yoktur. Ken-
dilerine dikkat etmeleri, onlar için daha iyi olur. Her
şeyi dinleyen ve bilen Allah'tır. (Nûr 24/58-60)

Bu âyetlere göre esirler, esir kampında değil evlerde tu-
tulurlar ve evin küçük çocukları gibi muamele görürler.
Mezhepler arasında tam bir ittifak olsa da İslam'da köle-
lik ve cariyelik kurumu hiçbir zaman olmamıştır. Esirlere
yapılacak muamele ile ilgili olarak şöyle buyurulmuştur:

فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا أَثْخَثْتُمُوهُمْ فَفُتُّوهُمُ الْوَتَأَقَ فَإِذَا مَتَا
بَعْدُ وَإِذَا فِدَاءٌ حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَآتَصَّرَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ
لَيَبْلُوَنَّ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ .

Ayetleri görmezlikte direnenlerle (kafirlerle) sa-
vaşta karşılaşınca boyun köklerini vurun. Etkisiz
hale getirince onları, sıkı güvenlik çemberine alın.
Sonra karşılıksız ya da fidye alarak serbest bırakın
ki savaşın ağırlığı kalmasın. Allah'ın tercihi fark-
lı olsaydı onların hakkından kendisi gelirdi. Böyle
olması, birinizi diğerinizle denemek içindir. Allah,
kendi yolunda öldürülenlerin yaptıklarını karşılıksız
bırakmaz. (Muhammed 47/4)

Âyetin açık hükmüne göre esirler ya karşılıksız ya da
fidye karşılığı serbest bırakılır. Önceki âyetler de esir-
lerin nasıl korunacaklarını hükme bağlamıştır.

Yine mezhepler arasında tam bir ittifak olmasına rağmen
cinselliklerinden yararlanma konusunda esirler ile hürler
arasında hiçbir fark yoktur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ . وَلِيَسْتَعْفِفَ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا
وَأَتَوْهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تُكْرِهُوا فَتِيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْتُمْ نَحْصًا
لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ .

İçinizden evli olmayanlar ile erkek ve kadın
esirlerinizden uygun durumda olanları evlendirin.
Yoksul iseler Allah, kendi ikramıyla onların maddi

60 Büluğa ermeden sadece üç vakitte izin aldıkları halde büluğa erdikten sonra her zaman
izin almaları gerekir.

61 Kadının teberrücü (تبرج): yüz, boyun, boğaz ve gerdanındaki güzelliği göstermekle bir-
likte gözleriyle güzel bir bakış sergilemesidir. (el-Ayn) Güzel bir göz bebeğinin etrafındaki
geniş beyazlığa da berec dendiği için (el-Ayn) göz bebeklerini büyütecek şekilde bakmak
da teberrüc olur. Gözle olan teberrüc, kadına da erkeğe de yasaklanmıştır. Mümin erkek-
lere söyle, bakışlarını kısınsınlar. (Nûr 24/30) Mümin kadınlara da söyle, bakışlarını
kısınsınlar. (Nûr 24/31)

Oturup kalmış ve evlenme ümidi bitmiş bir kadın, güzel görünme gayretine de girmesse
onu kimse rahatsız etmez. Bu sebeple ayetten ilk anlaşılan, dışarıya cılbabsız çıkabile-
ceğidir. Ayette teberrüc kelimesi geçtiği için de güzelliğini gösterme gayretine girmeden
boğazını ve gerdanlığını da açabileceği anlaşılabılır.

ihtiyacını giderir. İmkânları geniş olan ve her şeyi bilen Allah'tır.

(Hür olsun, esir olsun) Evlenecek birini⁶² bulamayanlar, Allah aradıklarını bulduruncaya kadar namuslarını korusunlar. Hâkimiyetiniz altındaki esirlerden biri (evlenmek için) onayınızı ister de ona hayırlı olacağını bilerseniz kendilerine onay verin ve Allah'ın size verdiği malla onlara yardımcı olun⁶³. Evlenmek isteyen genç kızlarınıza⁶⁴, dünya hayatının geçici menfaatini elde etmek için baskı yapıp da onları isyana zorlamayın. Onlara kim baskı yaparsa (bilsin ki), baskı altına alındıktan sonra (istemedikleri bir evlilik yaparlarsa) Allah onları başışlar⁶⁵, ikram eder. (Nûr 24/32-33)

SONUÇ

Allah Teâlâ, muhalif yapıda yarattığı insanın aile kurması, çevresiyle iyi ilişkiler içine girip mutlu bir hayat yaşaması için kurallar koyarak kadını ile erkeği ile herkesi tatmin eden bir yapı oluşturmuştur. Dine uymayı değil de dini kendilerine uydurmayı amaçlayanlar, ilk günden itibaren yürüttükleri örgütlü bir hareketle tahrifler ve ıveçler yapmışlardır.

Tahrif, dine saldırı amacıyla bir sözü, yerleşik anlamından kaydırmak⁶⁶, ıveç ise bu kaydırmayı, çok zor

anlaşılabilecek şekilde yapmaktır⁶⁷. Burada yazılanları mevcut kitaplarla karşılaştıranlar, bu algı yönetiminin kadını ve aileyi nasıl tahrip ettiğini görebilirler. Bu örgütlü çalışmayı yönetenler, ehl-i kitabın bir kesimidir.

Muhammed aleyhisselam Allah'ın son Nebisi, Kur'an da son kitabıdır. Bütün insanlar gibi Ehl-i kitabın da bu dine inanma görevi vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْنَاكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَلِكُمْ إِحْرِي قَالُوا أَقْرَضْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

Allah nebîlerinin her birinden kesin söz aldığında (şöyle demiştir): “Size Kitap ve hikmet veririm de elinizde olanı onaylayan bir elçi (bir kitap⁶⁸) gelirse kesinlikle ona inanacaksınız ve destek vereceksiniz. Bunu kabul ettiniz mi? Bu ağır yükü (ısr⁶⁹) yükleniniz mi?”. Onlar: “Kabul ettik” demişlerdi. Allah: “Siz buna şahit olun, sizinle beraber ben de şahidim” demişti. Bundan sonra sözünden dönenler, yoldan çıkmış olurlar⁷⁰. (Âl-i İmrân 3/81-82)

Medine'de son Nebî'yi bekleyen kimi Yahudilerin tepkilerini şu âyetlerden öğreniyoruz:

62 Ayetin tam karşılığı “nikâh bulamayanlar” şeklindedir. Nikâh mastar olduğu için ona, “nikâhlanacağı kişi” من نكحه anlamı verilir. İlk ayette Allah, maddi yardım sözü verdiği için bu ayette kelimeye “nikâhlanacağı kişi” anlamını vermek gerekir.

63 Bu işin ilk örneği Cüveyriye'dir (ö. 56/676). Aişe (r.a) validemiz şöyle demiştir: *Hâris b. Mustalik'in kızı Cüveyriye, Sâbit b. Kays b. Şemmâs'ın veya amcaoğlunun payına düşmüştü. Kendisi ile ilgili olarak onlarla sözleşti (mükatebe yaptı). Göz dolduran bir güzelliği vardı. Yaptığı sözleşme konusunda Resulüllah'tan (s.a.v) istekte bulunmaya geldi. Kapıda durdu, onu gördüm, halinden hoşlanmadım. Resulüllah'ın (s.a.v) da benim gördüğümü göreceğini anladım. Dedi ki: “Ya Resulüllah! Ben Hâris'in kızı Cüveyriye'yim. Başıma gelenleri biliyorsun. Sâbit b. Kays b. Şemmâs'ın payına düşüm. Onunla sözleşme yaptım ve senden yardım istemeye geldim.” Resulüllah (s.a.v) dedi ki: “Senin için daha hayırlısı olamaz mı?” “Nasıl yani, Ya Resulüllah?” dedi. “Sözleşme bedelini öder, seninle evlenirim” dedi. O da: “Oldu bu iş!” dedi. Resulüllah (s.a.v)'in Cüveyriye ile evlendiği kulaktan kulağa yayıldı ve herkes ellerindeki esirleri serbest bıraktı.” (Sünen-i Ebî Davud 10/440)*

64 Buradaki “kızlarınız” ifadesine yanımızdaki esir kızlar da girerler. Bunu şu âyetten öğreniyoruz: *Mümin, iffetli ve hür kadınları nikâhlayacak kadar varlıklı olmayanlar, hâkimiyetiniz altında olan mümin esir kızlarınızı nikâhlayabilirler. İmanınızı en iyi bilen Allah'tır. Hepiniz birbirinizdensiniz. Onları (esir kadınları), iffetli olmaları, zinadan uzak durmuş ve gizli dostlar edinmemiş olmaları şartıyla ailelerinin izni ile nikâhlayın ve mehirlerini kendilerine, marufa (Kur'an ölçülerine) uygun olarak verin.* (Nisâ 24/24)

65 İstemediği bir kişiyle evlendirilen kız, onunla birlikteliğe zorlanamaz. Böyle bir evliliği kabul etmek zorunda kalırsa Allah, bu durumdaki kızı başışlayacağını bildirmektedir.

66 <http://www.suleymaniyevakfi.org/kuran-arastirmalari/kitabi-tahrif.html>

67 Avec veya ıveç = عوج, eğilip bükülme anlamındadır. Dikili bir sırttaki gibi kolayca görülecek eğiliğe avec = عوج düz bir alanda, düşünerek ve uzak görüşlülükle anlaşılabilecek şekilde olan eğiliğe de ıveç denir. (Müfredat)

68 Resul (رسول) “gönderilen şey” anlamı da verilebilir. Arap dilinde bir bilgiyi iletmek için gönderilen kişiye resul dendiği gibi gönderilen bilgiye de resul denir. (Müfredat) Bilgi daha önemli olduğundan Allah Teâlâ şöyle demiştir: **Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz?** (Âl-i İmrân 3/144) Son Nebî öldüğü için resul kelimesine, yerine göre elçi veya kitap anlamını vermek gerekir.

69 İsr, yeni nebîye inanma görevidir. Nebimizle birlikte ısr yükü kalkmıştır. Bir ayet şöyledir: **Yanlarındaki Tevrat'ta ve İncil'de yazılı buldukları bu elçiye, bu ümmi Nebîye uyanlar... O, onlara iyiliği emreder, kötülüğü yasaklar. Temiz ve lezzetli şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar. İsr'larını ve üzerlerindeki bağları kaldırıp atar. Ona inanan, onu destekleyen, ona yardım eden ve onunla birlikte indirilen nûra uyanlar umduklarına kavuşurlar.** (Arâf 7/157)

70 İncil'deki şu bilgiler bunu destekler. Aşağıdaki metinde “O” yerine “Muhammed” kelimesini koyarak okuyunuz.

«Şimdiye beni gönderenin yanına gidiyorum. Ne var ki içinden hiçbirini bana, 'Nereye gidiyorsun?' diye sormuyor. Ama size bunları söylediğim için yüreğiniz kederle doldu. Size gerçeği söylüyorum, benim gidişim sizin yararınızdır. Giltmezsem, Yardımcı size gelmez. O gelince dünyanın günah, doğruluk ve gelecek yargı konusundaki suçluluğunu dünyaya gösterecektir. Günah konusunda- çünkü bana iman etmezler. Doğruluk konusunda- çünkü Babaya gidiyorum, artık beni görmeyeceksiniz. Yargı konusunda- çünkü bu dünyanın egemeni yargılanmış bulunuyor. Size daha çok söyleyeceklerim var, ama şimdi bunlara dayanamazsınız. Ne var ki O, yani Gerçeğin Ruhu gelince, sizi her gerçeğe yönleltecek. O kendiliğinden konuşmayacak, yalnız işittiklerini söyleyecek ve gelecekte olacakları size bildirecek. O beni yüceltecek. (İncil Yuhanna 16/5-14)

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَنْ يَنْزِلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاؤُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ

Nihayet Allah katından, yanlarında olanı tasdik eden kitap geldi. Önceleri kâfirlere karşı önlerinin bu Kitapla açılmasını bekliyorlardı. Ama tanıdıkları Kitap gelince onu görmezlik edip kendileri kâfir oldular. Allah'ın laneti böylesi kâfirleredir.

Allah, istediği bir kuluna iyilik edip Kitap indirdi diye kıskançlıktan Allah'ın indirdiğini görmezlikte direnenler kendilerini ne kötü sattılar! Başlarına gazap üstüne gazap geldi. (Kitab'ı) görmezlikte direnenlerin hak ettikleri alçaltıcı bir azaptır. (Bakara 2/89-90)

Medine'deki Yahudilerin bir kısmı münafıklığa yöneldiler. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بِغَضِبِهِمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا اتَّخَذْتُمُوهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ قَوْلَ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا قَوْلَ الَّذِينَ هُمْ مِمَّا كَتَبْتُ أَتَيْدِيهِمْ وَوَيْلَ لَهُمْ مِمَّا يَكْتُمُونَ

Şimdi bunların (bu Yahudilerin) size inanıp güvenmelerini mi bekliyorsunuz?

İçlerinden birtakımı Allah'ın sözünü dinler, akıllarına da yatar, sonra onu tahrif ederler (başka tarafa çekerler). Bunu bile bile yaparlar. Allah'ın Kitabına inanıp güvenenlerle karşılaşınca “Biz o Kitaba inanırız!” derler. Birbirleriyle baş başa kalınca da şöyle derler: “Allah'ın size gösterdiği şeyi (o Kitabın hak olduğunu) onlara mı söylüyorsunuz? Sahibinizin (Rabbinizin) katında size karşı delil getirsinler diye mi? Hiç aklınızı çalıştırmaz mısınız?

Bilmezler mi? Allah onların gizlediklerini de bilir, açığa vurduklarını da!

Onların bir kısmı ümmîdir;⁷¹ kitabı değil, onunla ilgili kurguları bilir ve sadece tahmin yürütürler. Fakat elleriyle kitap yazan, sonra onunla geçici⁷² bir çıkar sağlamak için “Bu Allah katındandır!” diyenlerin çekeceği var. Hem yazdıklarından dolayı çekecekleri var hem de kazandıklarından dolayı çekecekleri var! (Bakara 2/75-79)

Bunların bir kısmının da Kur'an'ı nasıl tahrife çalıştıklarını şu âyetlerden öğreniyoruz:

وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُودُونَ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Onlardan bir takımı okuduğunu Kitap'tan sanmanız için Kitap'tan okuyormuş gibi yapar ama Kitap'tan değildir. “O Allah katındandır.” derler, ama Allah katından değildir. Allah'a karşı bile bile yalan söylerler. (Âl-i İmrân 3/78)

Bunların hedeflerini bildiren âyetler de şunlardır:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبَوعُوهَا عِوَجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

De ki “Ey Ehl-i Kitap! Neden Allah'ın ayetlerinin üzerini örtüyorsunuz? Neler yaptığınıza Allah şahittir.

De ki “Ey Ehl-i Kitap! İnanmış kimseleri neden Allah'ın yolundan uzaklaştırmaya çalışıyorsunuz?

71 Annesinden doğduğu gibi kalmış, bir şey öğrenememiş kişidir (Lisân'ul-Arab).

72 Kalîl = قلیل, bir şeyin az olduğu veya geçici olduğu anlamına gelir (Mekâyis).

Neden siz (Allah'tan olduğuna) şahitken orada (âyetlerde) bir ivec / çarpıtma arayışındasınız? Üstelik bunu bile yapıyorsunuz. Yaptığınız hiçbir şey, Allah'a gizli kalmaz. (Âl-i İmrân 3/98-99)

Allah Teâlâ, bütün nebîler gibi bizim Nebîmize de Kitap ve Hikmet indirmiş ve onları ümmetine öğretme görevi ile görevlendirmiştir. İlgili âyetlerden biri şöyledir:

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

Allah, içlerinden bir elçi çıkararak bu müminlere iyilikte bulundu. Bu Elçi onlara Allah'ın âyetlerini okur, onları geliştirir, onlara Kitabı ve hikmeti öğretir. Onlar daha önce açık bir sapkınlık içindeydiler. (Âl-i İmrân 3/164)

Hikmet, Kur'an'ı açıklama ilmidir. Nebîmiz, hikmete ulaşma usulünü gösteren âyetleri resul sıfatıyla öğretmiştir. O, resul sıfatıyla bir hata yapamaz⁷³. Ama o usulü uygulayarak Kur'an'dan çıkardığı hikmetler nebî sıfatıdır. Onda hata olabileceğinden nebîye itaati emreden bir tek âyet yoktur. Allah Teâlâ şöyle demiştir:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَتَّبِعْنَكَ عَلَىٰ أَلَّا يَشْرُكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِهْتَانٍ يَفْتَرِيهِنَّ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

Ey Nebi! Mümin kadınlar sana biat için gelince, hiçbir şeyi Allah'a ortak koşmamaları, hırsızlık yapmamaları, zina etmemeleri, çocuklarını öldürmemeleri, başkasından kazandıkları çocuğu yalan dolan ile bir başkasına mal etmemeleri ve marufta sana isyan etmemeleri şartı ile onlarla biat et; onlara Allah'tan bağışlanma dile. Allah bağışlar, ikrâmı boldur. (Mumtehine 60/12)

Âyet, "Ey Nebi!" hitabıyla başlamıştır. Devamında zikredilen, "Marufta isyan etmeme" şartı, nebî sıfatıyla söylediği sözlerin denetlenmesi gereğini gösterir.

73 Bunu şu âyetlerden öğreniyoruz: Eğer o (Resul), bize karşı, bazı sözler uydursaydı onu sıkı bir şekilde yakalar sonra şah damarını koparırdık. Hiçbiriniz de onu koruyamazdınız. (Hakkâ 69/44-47)

Kendine kitap verilen Yahudi, Hristiyan, Zerdüş ve Sabii⁷⁴ vs. kesimler ile bu kesimden sayılmayan müşrikleri içeren şöyle bir uyarı da vardır:

لَتَبْلُغُنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ مِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا وَإِن تَضِبُّرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

Mallarınız ve canlarınız konusunda yıpratıcı bir imtihandan geçirileceğiniz kesindir. Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve müşriklerden çok sık üzücü sözler işiteceğiniz de kesindir. Kendinizi koruyarak sabrederseniz (size zararları olamaz)⁷⁵. Şüphesiz ki bu, kararlılık gerektiren işlerdendir. (Âl-i İmrân 3/186)

Nebîmiz, bu âyet gereği dini, bu kesimin tahrif ve iverilerinden korumak ve kendi sözlerinin Allah'ın sözü gibi sayılmasını engellemek için Kur'an'dan başka herhangi bir şeyin yazılmasına müsaade etmemiş, aynısını Ebubekr ve Ömer (r.a) da yapmıştır. Fakat Osman'dan sonra Sahabenin Medine'den ayrılması bu gizli yapının önünü açmıştır.

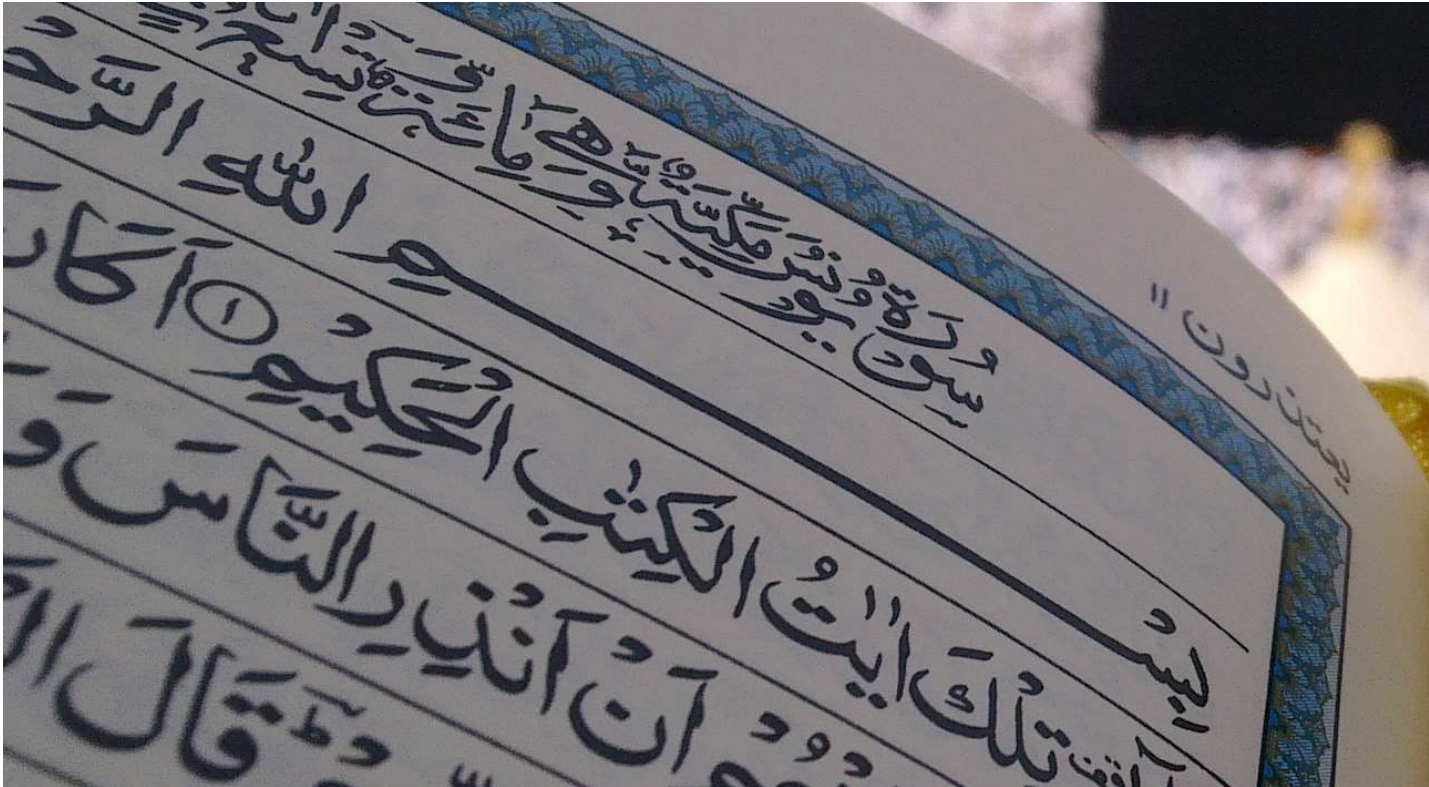
Babil sürgünü ile başlayan Yahudi-Pers ittifakının da (Bkz. Tevrat / Ezra 4/11-24) günümüze kadar sürdüğü anlaşılmaktadır. Yahudilerin kendilerini gizlemeleri ile Şia'nın takiyye inancı arasında bir ilgi olmalıdır. Müslümanların yaptığı kitap çalışmalarının büyük ölçüde Pers bölgesinde olması da üzerinde dikkatle durulması gereken bir husustur.

Allah'ın affetmeyeceği tek günah şıktır. Şu âyetler onların Muhammed aleyhisselamı da İsa aleyhisselam gibi ilahlaştırmak istediklerini göstermektedir:

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِّي مِن دُونِ اللَّهِ وَلَكِن كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَن تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَوْلِيَا أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ

74 İnanıp güvenenler, Yahudi, Sabii, Hristiyan ve Mecusi olanlar bir de müşrikler var ya; Allah (mezardan) kalkış günü onların aralarını ayıracaktır. Allah, her şeye şahittir. (Hac 22/17)

75 Parantez kısmı ilgili ayet nedeniyle eklenmiştir; Size bir iyilik dokunsa onları üzer. Başınıza bir kötülük gelse mutlu olurlar. Kendinizi koruyarak sabrederseniz tuzaklarının size bir zararı olmaz. Yaptıkları her şeyi çepeçevre kuşatan Allah'tır. Âl-i İmrân 3/120. (İlgili diğer âyetler: Âl-i İmrân 3/124-125, Bakara 2/150.

Allah bir adama Kitap, hikmet ve nebîlik versin; o da tutup insanlara “Allah’tan önce bana kul olun!” desin. Kimsenin buna hakkı yoktur. Onun diyeceği şudur:

‘Kitabı öğrenmeniz⁷⁶ ve özümsemenize karşılık Rabbinizden (Sahibinizden) yana tavır koyan kimseler olun.’

O kişi, melekleri ve nebîleri rabler edinmenizi de isteyemez. Siz Allah’a teslim olduktan sonra o, âyetleri görmemenizi mi isteyecek? (Âl-i İmrân 3/79-80)

Nebî ve resul kavramlarını çarpıtarak Muhammed aley-hisselamın, nebî sıfatıyla söylediği sözlerin ve yaptığı uygulamaların, resul sıfatıyla tebliğ ettiği âyetler seviyesine çıkarılması, bu gayretlerin bir sonucu olmalıdır. Bu konuda İmam Şafîî’nin bu farkı görmeyip resule itaati emreden âyetleri delil göstererek düştüğü inanılmaz hatayı şöyle özetleyebiliriz:

“Allah’ın Resulü’nün Sünneti; Allah’ın özel ve genel hükümlerdeki muradını açıklar. Allah, Sünnetle

hükmetmeyi Kitab’ı ile eş tutmuş ve Sünneti Kitab’a bağlamıştır⁷⁷. Kur’ân, Sünneti, Sünnet de Kur’ân’ı nesh edip yürürlükten kaldıramaz. Sünnet ancak bir başka Sünnetle nesh edilebilir⁷⁸. “Sünnet, Kur’ân ile nesh edilir, denirse zinada recim cezası vermenin nesh edilmiş olması ihtimali ortaya çıkar⁷⁹.”

İmam Şafîî, Sünnet Kur’ân’ı nesh edemez demiş ama recim cezasını korumak için Nisâ 15-16 ile Nûr 2. âyetleri, şu hadisle neshetmekte bir sakınca görmemiştir:

“Benden alın; benden alın. Allah onlar için bir yol açtı; bekâr bekârla zina ederse 100 kamçı ve bir yıl sürgün; dul, dul ile olursa 100 kamçı ve recim gerekir.”

İmam Şafîî’nin bu konudaki sözleri özetle şöyledir:

“Bu hadis, Nisâ 15 ve 16. âyetlerdeki hapis ve eziyet cezasını kaldırmış, bir de Zina eden kadınla zina eden erkekten her birine yüz kamçı vurun. (Nûr 24/2) âyetindeki 100 kamçı cezasını, hür olan dullar için kaldırarak recim cezasına çevirmiştir⁸⁰.”

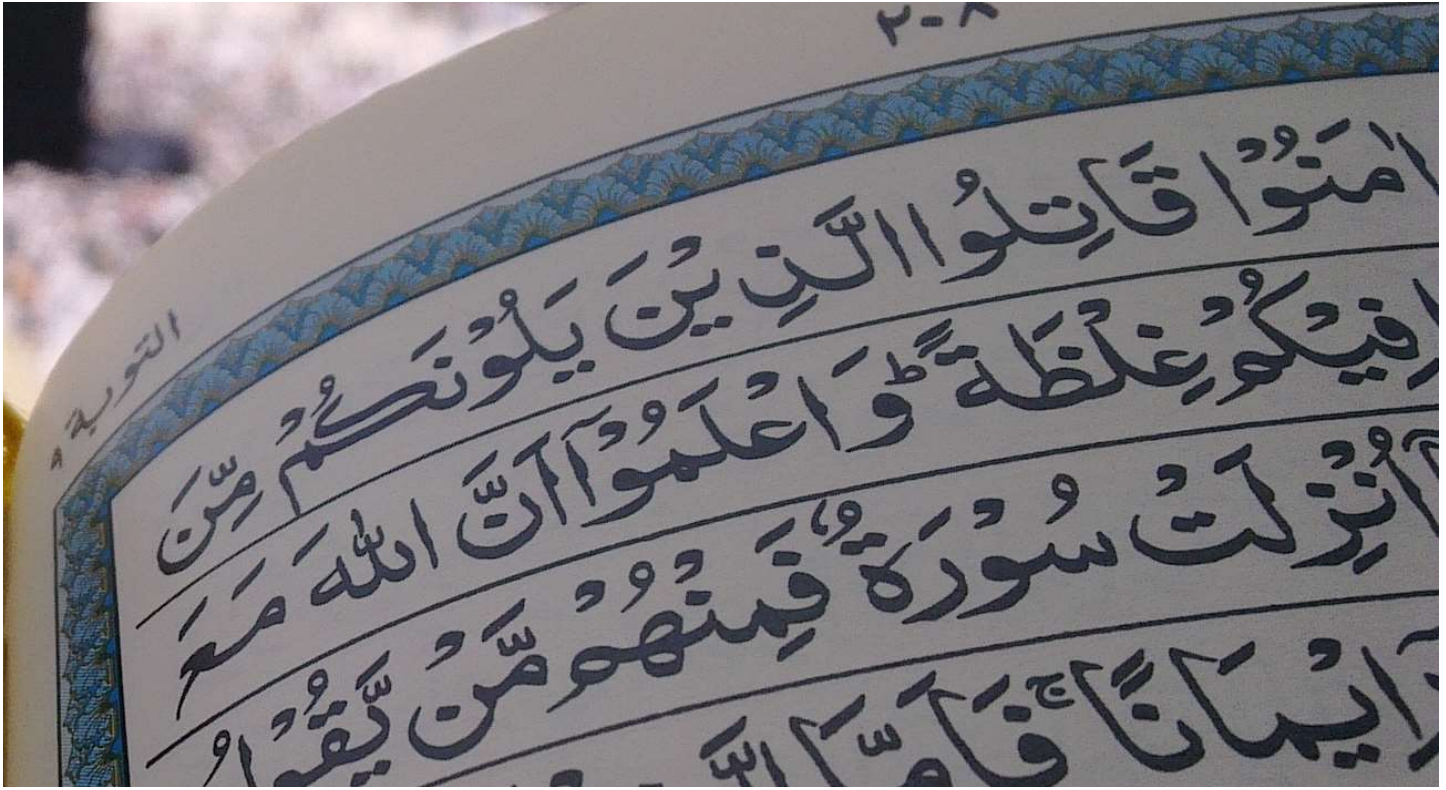
76 Kelimenin kıraatlerinden yaygın olanı ta’lîmüne şeklinde olandır (Taberî). Meali bu kıraate göre verdik.

77 Muhammed b İdris eş-Şâfiî (öl. 204 h), er-Risâle, tahkik Ahmed Şakir, Mısır 1358 h./1940 m.c. I, s. 79.

78 İmam Şâfiî, er-Risâle, c. I, s. 107.

79 İmam Şâfiî, er-Risâle, c. I, s. 111

80 İmam Şâfiî, er-Risâle, c. I, s. 129-131.

İmam Şafîî'nin bu inanılmaz hatası artık tartışma götürmez bir ilim haline yükseltmiştir.

Ehl-i kitabın bir kesimi, aileyi bitirme faaliyetlerini, günümüzde de sürdürmektedir. Bir İslam ülkesi olan Türkiye'nin Avrupa Birliği üyesi olma hedefi kullanılarak en büyük tahribat yine kadın ve aile üzerinden yapılmaktadır. Müslüman iktidarın çıkarttığı kanunlarla kadınlara, kocalarını sokağa atma yetkisi verilmiştir. Bunu hazmedemeyen bazı erkekler yüzünden kadına yönelik cinayetler büyük ölçüde artmıştır.

Yıllarca süren boşanma davaları ve bir türlü bitmeyen nafaka yükümlülükleri, evliliğin önünde büyük bir engel haline gelmiştir.

Zinayı suç saymayan ama çocuk evliliklerine engel olma bahanesiyle 18 yaştan önce evlenmeyi tecavüz sayıp ağır cezalar yağdıran ve aileleri perişan eden yasalar vardır.

Allah'ın helal saydıkları haram, haram saydıkları da helal hale getirilerek Allah'ın vereceği ceza için zemin hazırlanmıştır. Bir Müslüman olarak şu âyetleri aklımızdan asla çıkarmamalıyız:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُثَلَّى عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Ey inanıp güvenenler! Kendilerine kitap verilenlerin bir kesimine gönüllü olarak boyun eğerseniz, inanıp güvindikten sonra sizi ayetleri görmeyecek hale getirirler (kâfir yaparlar).

Size Allah'ın ayetleri okunurken ve Allah'ın gönderdiği resul/kitap⁸¹ içinizdeyken nasıl olur da onları görmezlikte direnirsiniz? Kim Allah'a (O'nun kitabına) sıkı sarılırsa, doğru yola girmiş olur.

(Âl-i İmrân 3/100-101)

81 Resul (رسول) kelimesine "gönderilen şey" anlamı da verilebilir. Çünkü bir bilgiyi iletmek için gönderilen kişiye resul dendiği gibi onunla gönderilen bilgiye de resul denir. (Müfredat) Bilgi daha önemli olduğundan Allah Teâlâ şöyle demiştir: Muhammed sadece elçidir. Ondan önce de elçiler geldi. O ölse veya öldürülse, gerisin geri mi döneceksiniz? (Âl-i İmrân 3/144) Allah'ın son Nebîsi öldüğü için resul kelimesine, yerine göre elçi veya Allah'ın gönderdiği kitap anlamını vermek gerekir.